

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Anna-Kaisa Vilén ja Riku Kohtala

AMPUMARATASELVITYS
POHJANMAALLA,
KESKI-POHJANMAALLA JA
ETELÄ-POHJANMAALLA

Tekniikka
2015

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Anna-Kaisa Vilén ja Riku Kohtala
Opinnäytetyön nimi	Ampumarataselvitys Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla
Vuosi	2015
Kieli	suomi
Sivumäärä	45 + 5 liitettä
Ohjaaja	Vesa-Matti Honkanen

Tämä ampumarataselvitys on tehty esiselvityksenä Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntaliittojen laadittavina olevia maakuntakaavoja 2040 varten. Työ tehtiin kesän 2015 aikana kahden Vaasan ammattikorkeakoulun ympäristötekniologian opiskelijan toimesta. Ampumarataselvityksen tavoitteena oli selvittää ampumaratojen nykytila kyseisten kolmen maakunnan alueella. Kerätty tieto alueiden ampumaratatoiminnasta hyödyntää maakunnan liittoja kaavoitustyössä. Keskeiset selvitettävät asiat olivat ratojen sijainti, käyttöaste ja harrastajien määrä.

Selvitys tuli tarpeelliseksi uuden ampumaratalain (763/2015) myötä. Selvityksessä tuodaan esiin miten uusiutuva lainsäädäntö vaikuttaa ampumaratatoimintaan. Ympäristölupa vaaditaan ainoastaan ulkona sijaitsevalle ampumaratatoiminnalle ja tästä syystä selvitys käsittelee vain maakunnissa sijaitsevia ulkoampumarakoja. Lisäksi kuvataan tärkeimmät ampumaratatyypit ja harrastajamäärät maakunnittain. Tavoitteena on myös arvioida mihin suuntaan ampumat toiminta on kehittymässä ja millaisia erilaisia ratkaisuja toiminnassa voidaan tulevaisuudessa hyödyntää.

Selvityksen tulokset osoittivat että suurin osa alueiden ampumaradoista ovat pieniä ja vähäkäyttöisiä ampumarakoja. Lähelle levittäytyneen asutuksen sekä haitallisten ympäristövaikutusten vuoksi monien ampumaratojen ympäristöluvut ovat tiukentuneet ja osa ampumaradoista on jouduttu sulkemaan. Ratojen sulkemisen seurauksena uusia ampumaurheilukeskuksia on nähty tarpeelliseksi perustaa. Ampumaharrastajat hakeutuvat suurimmille ampumaradoille yli maakuntarajojen.

ABSTRACT

Author	Anna-Kaisa Vilén and Riku Kohtala
Title	Research of Shooting Ranges in Ostrobothnia, Central Ostrobothnia and South Ostrobothnia
Year	2015
Language	Finnish
Pages	45 + 5 Appendices
Name of Supervisor	Vesa-Matti Honkanen

This research of shooting ranges in Ostrobothnia, Central Ostrobothnia and South Ostrobothnia was done as a preparatory study for the regional plans for the year 2040. The research was done during the summer 2015 by two Environmental technology students at VAMK University of applied sciences. The aim of the research of shooting ranges was to clarify the current state of the shooting ranges in the area of the three regions. The information of shooting range activities will be utilized in the regional zoning. The most important matters to study were location, utilization rate and the amount of shooters at the shooting ranges.

The research was necessary due to the new Finnish shooting range law (763/2015). The impacts of the new legislation on the shooting range activities are introduced in the research. An environmental license is required only for the outdoor shooting ranges. Therefore, the research considers only the outdoor shooting range in three regions. In addition, the most important types of shooting ranges and the amount of shooters at regions are described. The aim was also to estimate the development trend of the Shooting Range activities and what kind of solutions can be utilized in the activities in the future.

The results of the research show that the most of the shooting ranges in the researched area were small and in a light use. Because of inhabitants living near the shooting ranges and also harmful environmental impacts, the granting of environmental licenses of shooting ranges has become stricter and some of the shooting ranges have been forced to close entirely. As a consequence of closing shooting ranges, there has been a need to establish new shooting ranges. Shooters find their way to the largest shooting ranges even across the region borders.

Keywords	Shooting range, shooting range activities, environmental impact, shooting range law, environmental license
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	5
2	AMPUMARATOJEN MAANKÄYTÖN OHJAUS.....	9
	2.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki.....	9
	2.2 Ampumaratojen kaavoitus.....	9
	2.3 Ympäristövaikutusten arviointi.....	10
	2.4 Paras käyttökelpoinen tekniikka.....	11
3	AMPUMARATALAKI.....	12
4	YMPÄRISTÖLUPA.....	14
	4.1 Ympäristölupamenettely.....	14
	4.2 Ympäristöluvan hakeminen.....	15
	4.3 Selvitysten teko ympäristölupaa varten.....	15
	4.4 Ympäristöluvan myöntämisen ehdot ja esteet.....	16
5	AMPUMARATOJEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET.....	18
	5.1 Melu.....	18
	5.2 Maaperän ja pohjavesien pilaantuminen.....	20
	5.2.1 Haitta-aineiden vaikutus ympäristössä.....	20
	5.2.2 Haitta-ainepäästöjen ehkäisy.....	21
	5.3 Turvallisuus.....	23
6	AMPUMATOIMINNAN NYKYTILANNE.....	24
	6.1 Ampumaratojen käyttäjäryhmät ja jakauma.....	24
	6.1.1 Metsästäjät.....	25
	6.1.2 Ampumaurheilijat.....	26
	6.1.3 Muut käyttäjät.....	26
	6.2 Ampumaratatyypit.....	27
	6.2.1 Haulikkoradat.....	28
	6.2.2 Kivääri- ja pistooliradat.....	30
	6.2.3 Muut ampumaradat.....	32
	6.3 Ampumatoiminnan organisointi.....	33

7 AMPUMARATOJEN JA AMPUMATOIMINNAN

TULEVAISUUDENNÄKYMÄT.....	35
7.1 Tulokset.....	35
7.2 Tulevaisuus	39
LÄHDELUETTELO.....	41
LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

- Kuvio 1.** Pohjanmaan maakuntaan kuuluvat kunnat
(Kuva: Esri Finland, pohja-aineistoa muokattu). s. 5
- Kuvio 2.** Keski-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvat kunnat
(Kuva: Esri Finland, pohja-aineistoa muokattu). s. 6
- Kuvio 3.** Etelä-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvat kunnat
(Kuva: Esri Finland, pohja-aineistoa muokattu). s. 7
- Kuvio 4.** Kaavajärjestelmä (Kuvakaappaus: Tiehallinto 2006, 14). s. 8
- Kuvio 5.** Ympäristölupamenettely
(Kuvakaappaus: Ympäristöministeriö 2012, 47). s. 13
- Kuvio 6.** Lyijyn pääasiallinen kulkeutuminen ampumarataympäristössä
(Kuvakaappaus: Ympäristöministeriö 2012, 24). s. 19
- Kuvio 7.** Automaattiheitin. s. 29
- Kuvio 8.** Skeet-rata Myllymäen ampumaradalla (kuvaaja: Yrjö Petäjä). s. 29
- Kuvio 9.** Hirviradan kiskot rakennelman liikuttamista varten. s. 31
- Kuvio 10.** Selvitysalueen metsästysseura- ja ampumaurheilijamäärät. s. 36
- Kuvio 11.** Ampumaratojen luokittelu. s. 36
- Kuvio 12.** Ratamäärät aselajeittain. s. 37

LIITELUETTELO

LIITE 1. Pohjanmaan ampumaradat

LIITE 2. Keski-Pohjanmaan ampumaradat

LIITE 3. Etelä-Pohjanmaan ampumaradat

LIITE 4. Ampumaratakorttien selitteet

LIITE 5. Ratakortin malli

1 JOHDANTO

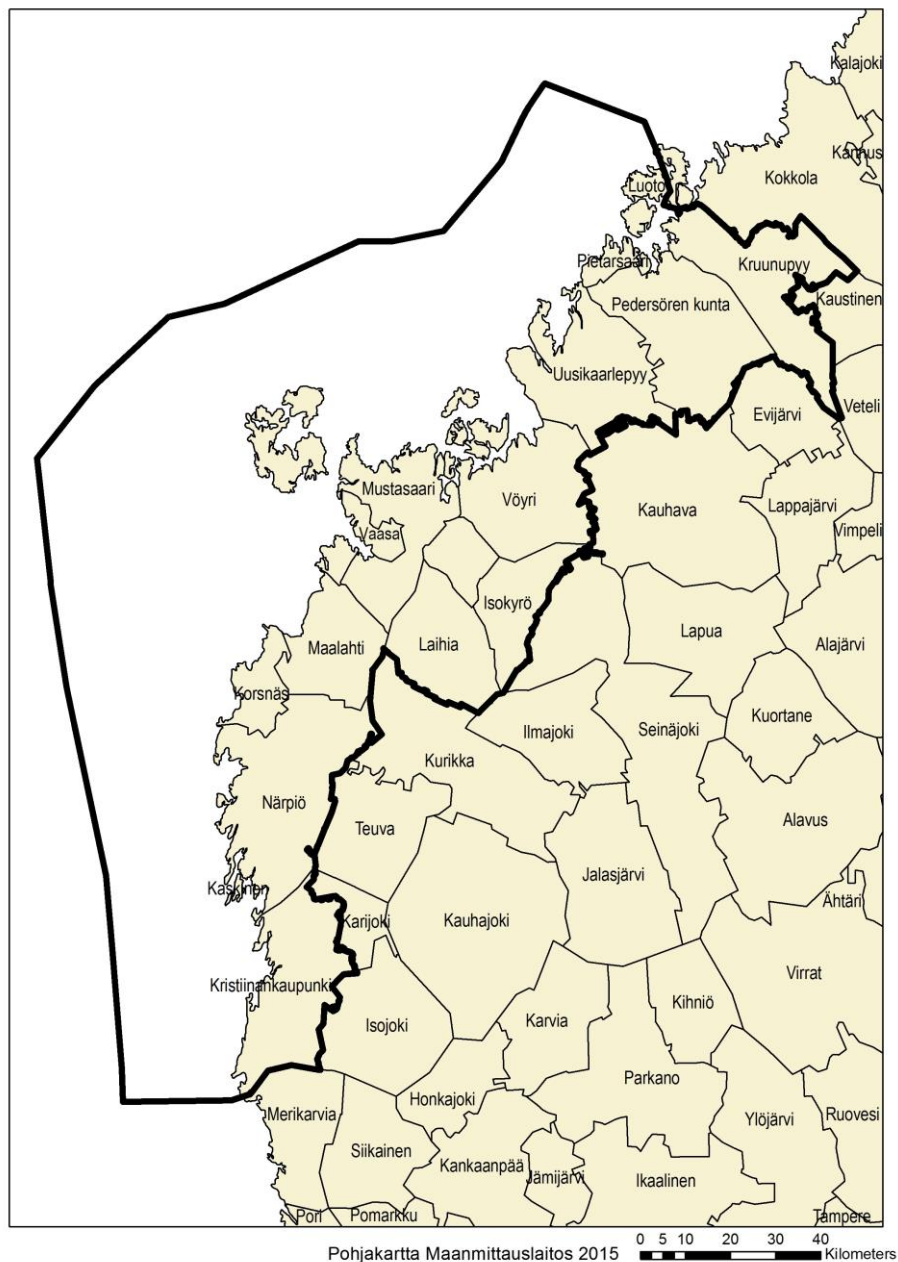
Tämä ampumarataselvitys on tehty Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntaliitoille esiselvityksenä edellä mainittujen kolmen maakuntaliiton maakuntakaavoituksen 2040 uudistamisen tueksi. Pohjanmaan maakuntaan kuuluu 15 kuntaa (kuvio 1.), joissa on yhteensä 181 156 asukasta. Maapinta-alaa maakunnassa on 7 752 km². Keski-Pohjanmaan maakunnassa on 8 kuntaa (kuvio 2.). Maakunnan väkiluku on 68 832 ja maapinta-ala on 5 019 km². Etelä-Pohjanmaan maakunnassa on 18 kuntaa (kuvio 3.). Maakunnan väkiluku on 193 400 ja maapinta-ala on 13 443 km². (Tilastokeskus 2015)

Laajan alueen vuoksi selvityksen tekoon tarvittiin kahden henkilön työpanos. Selvityksen tuloksena saatiin ajankohtaiset tietokannat ampumaratojen nykytilanteesta maakunnittain. Tässä esitellään kuvaus selvityksen laatimisprosessista, joka tukeutuu sisältöä ohjaavaan lainsäädäntöön, määräyksiin, lupaehtoihin ja muihin asian kannalta keskeisiin tietolähteisiin. Varsinainen selvityksen tuloksena saatu tietokanta-aineisto jää maakuntaliittojen omaan suunnittelukäyttöön, eikä näin ollen sisälly tähän opinnäytetyöhön.

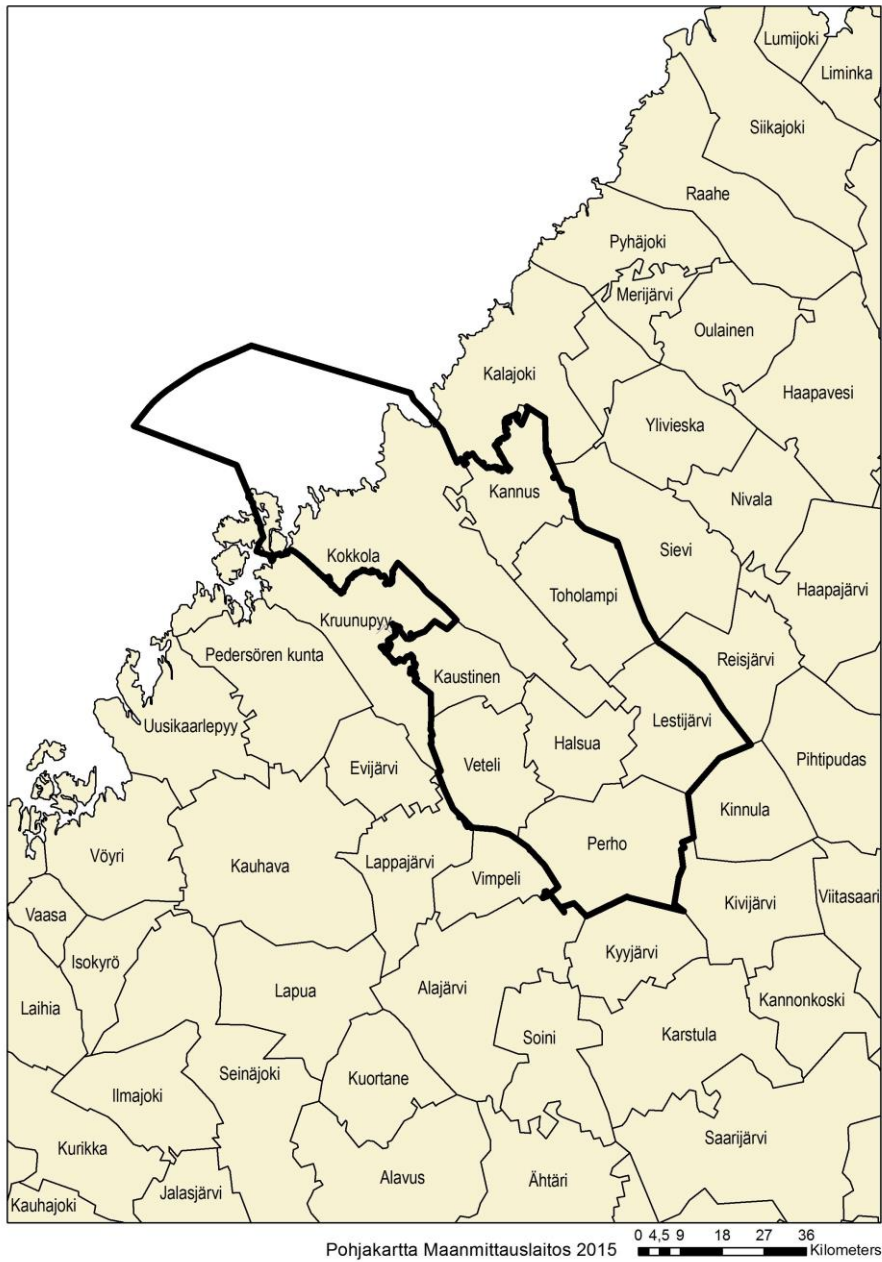
Uusi ampumaratalaki (763/2015) on astumassa voimaan 1.12.2015, edellyttäen maakuntaliittoja laatimaan kehittämissuunnitelman maakuntansa ampumaradoista (L 763/2015, 12 §). Selvityksessä kerättyjen tietojen pohjalta maakuntaliitot pystyvät määrittämään ampumaratojen luokituksen kullekin ampumaradalle. Maakuntakaavan 2040 laatimisen tavoitteena on kehittää suunnitelmallisesti maakunnallinen ampumarataverkosto.

Työssä selvitettiin kaikki kolmen maakunnan alueella sijaitsevat ampumaradat. Kaikkiaan ampumaratoja on yhteensä 79. Jousiammunta- sekä sisäämpumaratoja ei työssä ole huomioitu. Myös Puolustusvoimien ampumarata-alueet on jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Työn tiedot kerättiin puhelimitse sekä sähköpostitse haastatteleamalla metsästys- sekä ampumaurheiluseuroja, riistanhoitoyhdistyksiä, riistakeskuksia ja puolustusvoimia. Yhteistyötä tehtiin myös kuntien kanssa. Muutamat haastatteluista suoritettiin ampumaradalla paikan päällä. Haastatteluista saatujen tietojen perusteella jokaisesta ampumaradasta tehtiin ratakortit, joidenka

mallista on esimerkki liitetiedostossa. Ratakortteja tehdessä hyödynnettiin Maanmittauslaitokselta saatuja tietoja paikkatieto-ohjelmalla (ArcMap 10.1) sekä luotiin ohjelmalla karttakuvat ratakohtaisesti. Opinnäytetyön tukena on käytetty aiempia ampumarataselvityksiä, kuten Lapin (Lapin ampumarataselvitys 2014) ja Kainuun (Kainuun seudullisesti merkittävät ampumaradat 2013) maakuntaliitoissa tehtyjä selvityksiä.

Kuvio 1. Pohjanmaan maakuntaan kuuluvat kunnat (Kuva: Esri Finland, pohja-aineistoa muokattu).

Kuvio 2. Keski-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvat kunnat (Kuva: Esri Finland, pohja-aineistoa muokattu).

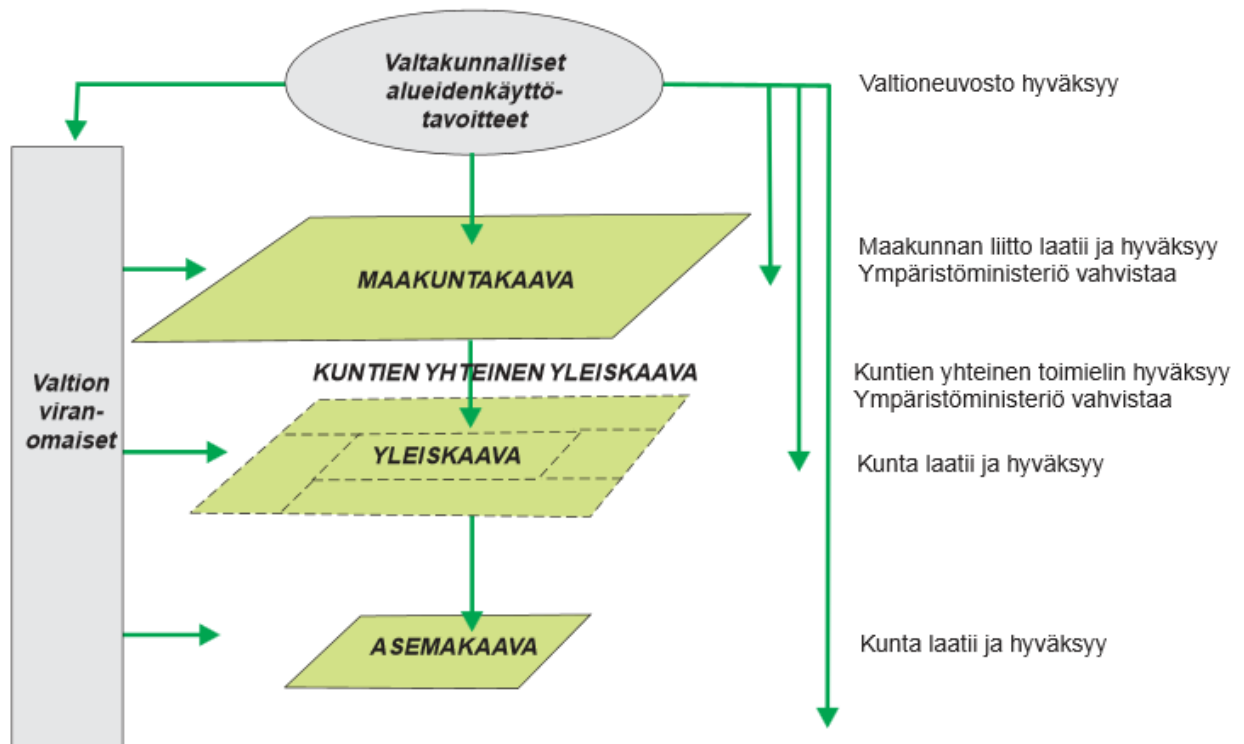
2 AMPUMARATOJEN MAANKÄYTÖN OHJAUS

2.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslailla (132/1999) ohjataan maakuntakaavoitusta. Lain yleisenä tavoitteena on luoda edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistää kestävä kehitystä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti. Lain pyrkimyksenä on turvata osallistumismahdollisuudet asioiden valmistelussa, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, monipuolinen asiantuntemus ja avoin tiedottaminen. (L 132/1999, 1 §)

2.2 Ampumaratojen kaavoitus

Kaavoitusjärjestelmään kuuluu kolme tasoa: maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava (kuvio 4.).

Kuvio 4. Kaavajärjestelmä (Kuvakaappaus: Tiehallinto 2006, 14)

Maankäyttö- ja rakennuslain 19 §:n mukaan maakuntaliiton tehtävänä on maakunnan suunnittelu mikä tarkoittaa, että maakunnan liiton on laadittava maakuntakaava, maakuntasuunnitelma sekä maakuntaohjelma. Nämä ohjaavat maakunnan tavoiteltua kehityksen suuntaa pitkällä aikavälillä, yleensä 20–30 vuoden päähän. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013). Maakuntakaava ohjaa yleiskaavan ja asemakaavan laadintaa. Maakuntakaavaan merkitään valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät ampumaratakeskukset, jotta ampumaratalain (763/2015) mukainen maakunnallisesti kattava ampumarataverkosto toteutuisi.

Yleiskaava on keskeinen kaava ampumaratojen ympäristövaikutusten kannalta. Yleiskaavaa laatiessa otetaan ampumaratojen ympäristönäkökohdat huomioon Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaisesti. Tällä pystytään edistämään vesien, ilman ja maaperän suojelua sekä torjumaan melua. Ampumaratojen osalta asemakaavassa osoitetaan yksityiskohtaisesti ampumaradalle rakennettavat alueet ja niiden rakennusoikeudet. Myös istutettavat alueet, meluesteet ja -vallit merkitään asemakaavaan. (Ampumarataopas 2005, 24–25)

2.3 Ympäristövaikutusten arviointi

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994) eli YVA-laki ja sitä täydentävä valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006) eli YVA-asetus on säädetty edistämään ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia (L 468/1994, 1 §). YVA-lakia sovelletaan hankkeisiin tai jo toteutuneiden hankkeiden oleellisiin muutoksiin, joista saattaa aiheutua ympäristölle merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Käytännössä ampumaratojen osalta YVA-lakia sovelletaan vain erittäin suurien ampumaurheilukeskusten osalta. Toimialueen ELY-keskus tekee päätökset tapauskohtaisesti ympäristövaikutusten arvioinnin soveltamisesta. (Ympäristöministeriö 2012, 37)

2.4 Paras käyttökelpoinen tekniikka

Ympäristönsuojelulaissa (527/2014) määritellään paras käyttökelpoinen tekniikka eli BAT (Best Available Techniques), jolla tarkoitetaan menetelmiä, jotka ovat mahdollisimman tehokkaita ja kehittyneitä, teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia tuotanto- ja puhdistusmenetelmiä ja toiminnan suunnittelu-, rakentamis-, ylläpito-, käyttö- sekä lopettamistapoja, joilla voidaan ehkäistä toiminnan aiheuttama ympäristön pilaantuminen tai tehokkaimmin vähentää sitä ja jotka soveltuvat ympäristölupamääräysten perustaksi. Ympäristönsuojelulain mukaan tekniikka on teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoista silloin, kun se on saatavissa käyttöön yleisesti ja sitä voidaan soveltaa asianomaisella toiminnan alalla kohtuullisin kustannuksin. (L 527/2014, 5 §, 7)

BATin soveltaminen perustuu teollisuuden päästöjen direktiiviin (IED, 2010/75/EU) vähentämään päästöjä. Ampumaratatoiminta ei ole teollista toimintaa eikä ampumaratojen perustamiseen ole määrätty laissa velvollisuutta noudattaa BATia. Myöskään ampumaratoja koskevaa yhtenäistä BAT-menetelmää ei ole katsottu tarpeelliseksi määrittää. Ympäristöministeriön johtaman ampumaratojen ympäristölupaohjeistusta valmisteleavan työryhmän hanke on tehnyt kansallisia ampumaratoja koskevan selvityksen BATin soveltamiseen (Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta). Selvityksessä on määritetty periaatteet hyväksyttävillä teknisillä ratkaisuille hallitakseen ympäristövaikutuksia ampumaradoilla. Selvityksessä huomioidaan luotiase- ja haulikkoratojen meluhaitat ja haitta-aineiden päätyminen ympäristöön. Selvitys toimii ohjauksena BATin käyttöön ampumaratojen perustamisessa ja sillä pyritään parantamaan ampumaratatoiminnan laatua, kustannustehokkuutta ja ympäristönsuojelua. (Kajander S. ja Parri A. 2014, 21–22)

3 AMPUMARATALAKI

Uusi ampumaratalaki (763/2015) on katsottu tarpeelliseksi säätää, koska aiempi ampumatoimintaan liittyvä asetus (92/1915) on vuodelta 1915. Uudessa ampumaratalaissa pyritään edistämään aseturvallisuutta ampumaradoilla ja niiden läheisyydessä sekä helpottamaan viranomaistoimintaa (HE 20/2014). Lain lähtökohdanna on myös kehittää kattava ampumarataverkosto maakunnittain (L 763/2015,1 §). Hallituksen ehdotus (HE 20/2014) uudesta ampumaratalaista on saanut hyväksynnän 12.6.2015 ja laki tulee voimaan 1.12.2015. (L 763/2015)

Ampumarata on määritetty ampumaratalaissa olevan sisällä oleva tila tai ulkona oleva alue, joka on tarkoitettu ampuma-aseella maaliin ampumista varten (L 763/2015, 3 §). Ampumaratojen perustaminen ja ylläpito ovat joko luvanvaraista tai ilmoituksenvaraista toimintaa. Luvanvaraisuudella tarkoitetaan ampumaradan perustamisessa vaadittavan poliisihallinnon, ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaisen luvat radan rakentamiselle. Ilmoituksenvaraisen radan perustaminen edellyttää vastaavia toimia kuten luvanvaraisillakin radoilla, mutta yksinkertaisimmilla viranomaistoiminnoilla (HE 20/2014). Poliisihallinto myöntää radalle perustamis- ja ylläpitöluvan, ympäristösuojeluviranomainen ympäristöluvan ja rakennusvalvontaviranomainen rakennusluvan (Hirvonen R. ja Rautio T. 2014, 5).

Uudessa ampumaratalaissa ampumaradoista on kolme eri määritelmää, jotka perustuvat ratojen vuosittaisiin laukausmääriin. Vähäiseksi ampumaradaksi kutsutaan rataa, jossa laukausmäärä on enintään 10 000 vuodessa. Tällaisen radan perustaminen on ilmoituksenvaraista. Kun laukausmäärä ylittää 10 000, mutta on vähemmän kuin 300 000, määritetään rata ampumaradaksi. Yli 300 000 vuosilaukausmäärän omaavaa rataa kutsutaan ampumaurheilukeskukseksi. Sekä ampumaradan että ampumaurheilukeskuksen perustaminen ja ylläpito ovat luvanvaraisia (L 763/2015, 3 §, 4 §).

Uuden ampumaratalain myötä ampumaradoille tulee hakea poliisihallinnolta ampumaratalupa, joka on toistaiseksi voimassaoleva. Ampumaratalupaa haetaan ampumaradan ylläpitämiseen tai uuden radan perustamiseen. Luvanhakija on yleensä

ampumaradan maapohjan omistaja tai ylläpitäjätaho. Luvanhakijan on oltava täysi-ikäinen, luvanhakija ei ole konkurssissa eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu ja luvanhakijan on oltava luotettava ja rehellinen sekä on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva tehtävään. Myös luvanhakijana olevan yhteisön tai säätiön hallintoelimiin kuuluvien henkilöiden tulee täyttää edellä mainitut kriteerit, poissulkien täysikäisyyden. (L 763/2015, 5 §)

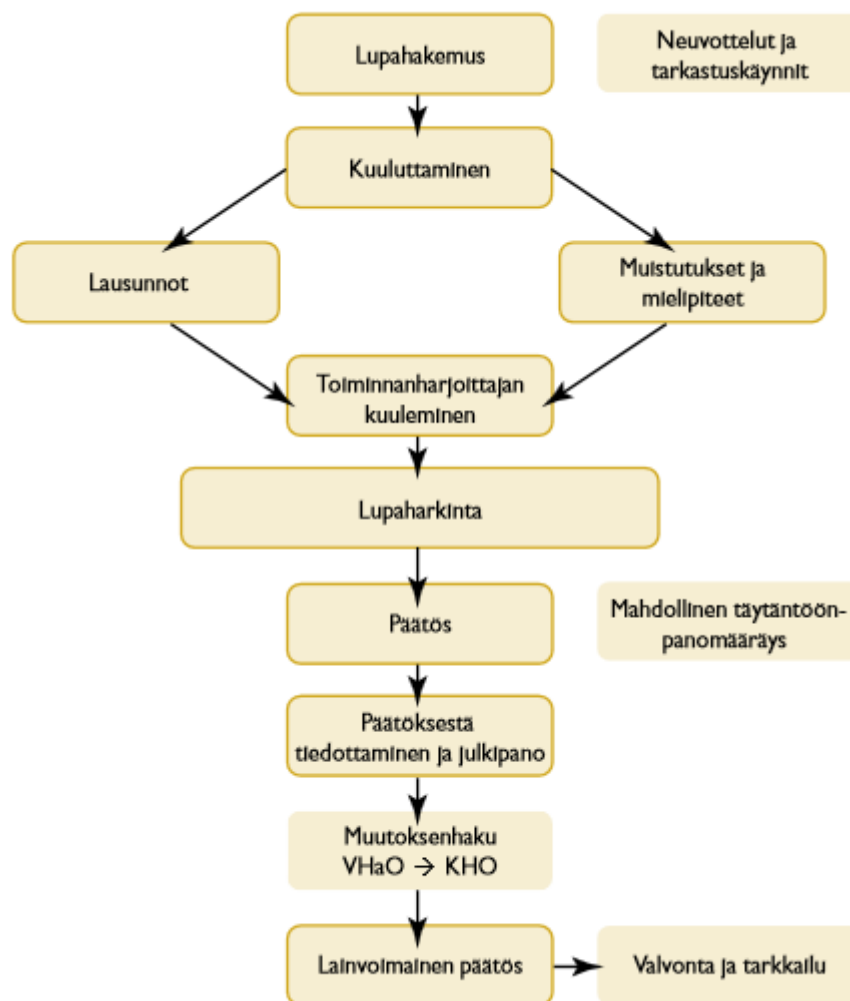
Ampumarataluvalla pyritään lisäämään turvallisuutta. Sen myöntäminen edellyttää muun muassa, että ampumaradalla on selkeä omistaja- sekä ylläpitäjätaho, radalla on toimintaa, radalla on nähtävillä järjestyssäännöt ja ratavastaava on nimetty valvomaan turvallisuutta. Ratavastaavalla on velvollisuus valvoa ampumaradan turvallisuutta, kuten järjestyssääntöjen sekä ampumarataluvan ehtojen noudattamista. Velvollisuuteen kuuluu lisäksi ilmoittaa radan ylläpitäjälle ja poliisihallinnolle, jos radan kunnossa huomataan epäkohtia. Ratavastaavalla on oikeus pyytää ampumaradan käyttäjää todistamaan oikeuden ampua radalla. (L 763/2015, 10 §). Poliisihallinnon ampumarataluvassa on määritelty yksityiskohtaisesti vaatimukset ampumaradan ampumasuunnalle, ampumapaikoille, vaara-alueille, suoja-uksien tarpeille sekä käytettävien aseiden, kaliiperien ja luotien käytön sallimiselle (Hirvonen R. ja Rautio T. 2014, 6). Jos edellä mainittuja lakeja sekä kohtia laininlyödään, voi poliisihallitus evätä ampumarataluvan. (L 763/2015, 5 §)

Uuden ampumaratalain astuessa voimaan, se kumoaa vanhat asetukset ampumaseiden ja ampumatarpeiden ostamisesta ja hallussapidosta sekä ampumaratojen laittamisesta ja kunnossapidosta annettu armollinen asetus (92/1915) sekä ampumaseiden ja ampumatarpeiden kaupasta, aseiden hallussapidosta ja mukana kantamisesta sekä ampumaratojen laittamisesta ja kunnossapidosta annettu keisarillisen Suomen Senaatin päätös (52/1916). Laissa säilytetään lupa ampua omalla kiinteistöllä, sekä muut jo voimassa olevat lupa-asiat jäävät voimaan. Uuden ampumaratalain astuessa voimaan, ampumaradan luvanhaltijalla on kaksi vuotta aikaa ilmoittaa poliisihallitukselle ampumaradan ratavastaava sekä laadittava lainmukaiset järjestyssäännöt. (L 763/2015, 17 §)

4 YMPÄRISTÖLUPA

4.1 Ympäristölupamenettely

Ympäristölupamenettely on aikaa vievä prosessi. Tapauksesta riippuen lupamenettelyyn voi kulua aikaa puolesta vuodesta vuoteen. Oheisessa kaaviossa kuvataan ympäristöluvan menettelyn etenemisestä. (Ympäristöministeriö 2012, 47)

Kuvio 5. Ympäristölupamenettely (Kuvakaappaus: Ympäristöministeriö 2012, 47).

Ympäristöluvan hakijalla sekä asianomaisilla on oikeus valittaa ympäristölupapäätöksistä. Valitusaika on 30 päivää päätöksen jälkeen. Ensimmäisessä vaiheessa lupapäätöksestä voi valittaa Vaasan hallinto-oikeuteen ja toisessa vaiheessa kor-

keimpaan oikeuteen. Korkeimman oikeuden päätöksestä ei voi enää valittaa. Myös lupamenettelyn käsittelymaksuista on oikeus valittaa. (Ympäristöministeriö 2012, 51)

4.2 Ympäristöluvan hakeminen

Ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000, 1 § 14) a) mukaan ulkona oleville ampumaradoille, joissa ammutaan ruutiaseilla, tarvitsee aina hakea ympäristöluvan. Ympäristölupaa tulee hakea, kun perustetaan uusi ampumarata, radan toimintaa muutetaan olennaisesti tai mikäli ympäristöviranomainen niin vaatii. Radan toiminnan olennaisella muutoksella tarkoitetaan sellaista toimintaa, jolla on yhteys ampumaradan ympäristövaikutuksiin. Tällaisia ovat esimerkiksi laukausmäärien muuttuminen huomattavasti, melun tai päästöjen määrän muuttuminen, ratojen käyttöaikojen muutos, uuden ampumapaikan rakentaminen tai jos rataa tehdään teknisiä muutoksia. Ympäristölupaa haetaan sen kunnan viranomaiselta, jonka alueelle ampumarata kuuluu. Jos ampumarata kuuluu useamman kunnan alueelle tai on puolustusvoimien käytössä, tulee lupaa hakea oman alueensa Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Ympäristöluvan hakemista ja sen käsittelyyn liittyvistä vaiheista peritään käsittelymaksu. Maksun perii viranomainen. Ympäristöluvan myöntämisen jälkeen toimintaa valvoo valvontaviranomainen, eli kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tai toimialueen ELY-keskus. (Ympäristöministeriö 2012, 41–46, 51, 54)

4.3 Selvitysten teko ympäristölupaa varten

Usein ympäristölupaa hakiessa selvitetään ampumaratatoiminnasta syntyvät ympäristöhaitat, esimerkiksi toiminnasta syntyvä melu sekä pohjaveden ja maaperän pilaantuminen. Ympäristöviranomainen arvioi tapauskohtaisesti, onko kyseisten selvitysten teko tarpeen. Myös lupanhakeminen on tapauskohtaista, joka perustuu aiheutuvien ympäristöhaittojen sekä radan laukausmäärien mukaan. Ympäristöhaittojen riskien määrä vaikuttaa ympäristöluvan myöntämiseen. Jos haittaa syntyy merkittävästi, voidaan ympäristölupia tiukentaa, vaatia haittavaikutuksista tehtävän lisäselvityksiä tai velvoittaa tekemään jatkuvaa seuranta radalla. (Ympäristöministeriö 2012, 60)

4.4 Ympäristöluvan myöntämisen ehdot ja esteet

Ampumaradasta ei saisi aiheutua pilaantumista maapohjalle ja maaperälle, pohjavesille ja aiheuttaa kohtuutonta haittaa naapuristolle. Ympäristölupa voidaan myöntää, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain (527/2014), ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014), lain eräistä naapuruussuhteista (26/1920, 17 §), jätelain (646/2011) sekä jäteasetuksen (179/2012) vaatimat ehdot. (L 572/2014, 7 §, 8 §, 27 §; Kainuun liitto 2013, 8)

Jos ympäristölupaa ei pystytä myöntämään uuden ampumaradan perustamiselle, voi eston syynä olla suunnitellun alueen kaavatilanne. Ampumaradan sijoituspaikan asema- tai yleiskaavassa tulee olla osoitettuna ympäristövaikutuksiltaan ampumaratatoimintaa vastaava käyttötarkoitus. (L 527/2014, 11 §, 4)

Jo olemassa olevalta ampumaradalta voidaan evätä ympäristölupa, jos se aiheuttaa pohjaveden ja maaperän pilaantumista tai terveyshaittaa lähistöllä asuville. Ampumaradan rakentaminen tärkeille pohjavesialueille tai muulle tärkeälle veden ottoalueelle on kielletty. Jo yleiskiellot pohjaveden ja maaperän pilaantumiselle estävät sen. Jos pohjaveden tai maaperän pilaantumista tai pilaantumisen vaaraa ei voida kokonaan ehkäistä, tulee ampumaradalle rakentaa suojausmenetelmiä ja suorittaa seuranta pilaantumisesta. (L 527/2014, 7 §, 8 §)

Pohjavesien pilaantumista mitataan esimerkiksi arvioimalla talousveden laatua, jos alueen pohjavettä hyödynnetään talousveden valmistamisessa. Talousveden laadun huonontuminen on yhteydessä terveysvaikutuksiin, joita ei saa aiheutua ampumaratatoiminnasta.

Muu ampumaradalta aiheutuva terveyshaitta lähiasutuksille on yleisesti ampumisesta syntyvä melu. Aasukkaat voivat tehdä ampumatoiminnasta valituksen viranomaiselle, mutta valitukset eivät automaattisesti johda ampumaradan käytön lopettamiseen. Naapureille on asetettu meluhaitoista sietämisvelvollisuus, joten meluhaitan on oltava kohtuutonta, jotta sillä olisi vaikutusta ympäristölupaan (L 737/1994, 4 §). (Ympäristöministeriö 2012, 68–70)

Ampumaradasta ei saa syntyä haittaa Natura 2000 -verkoston eikä luonnonsuojelun läheisyyteen. Haittaa ei saa syntyä erityisesti suojeltuun luontoarvoon, esimerkiksi niihin luontoarvoihin, joidenka vuoksi Natura 2000 -alue on perustettu. (L 1096/1996, 5 a §, 1)

5 AMPUMARATOJEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Useat ampumaradat on perustettu aikana, jolloin ympäristönsuojelulakeja ei ollut säädetty eikä ympäristövaikutuksia huomioitu nykyisten vaatimusten mukaisesti. Ampumaratatoiminnasta syntyy ympäristövaikutuksia luonnonsuojelualueille, virkistysalueille, pohjaveden muodostumis- ja ottoalueille sekä soille ja asutukselle. (Kainuun liitto 2013, 8–9)

Ympäristövaikutuksia syntyy ampumasuorituksesta, harrastamistoiminnoista, aseiden ja luotien valmistuksesta, ampumaradan rakentamisesta sekä ylläpidosta. Ampumisesta aiheutuu suoria ympäristöhaittoja kuten melua, maaperän ja pohjaveden pilaantumista sekä turvallisuuden heikentymistä. Välillisiä ympäristövaikutuksia ovat toiminnasta aiheutuvat liikennepäästöt ja ampumaradan ylläpidosta syntyvät ympäristövaikutukset. (Kainuun liitto 2013, 8–9; Ympäristöministeriö 2012, 20)

5.1 Melu

Valtioneuvoston päätöksessä (53/1997) on säädetty ampumaradasta syntyvän melun ohjearvot siten, että 65 desibelin (dB) melutaso on korkein sallittu äänenvoimakkuus, joka saa kantautua vakituiselle asutukselle, 60 dB loma-asutukselle sekä virkistysalueille. Tällä pyritään ehkäisemään meluhaittaa ja lisäämään ympäristön viihtyvyyttä. (Vnp 53/1997, 2§). Melulle altistuvien kohteiden tulisi olla riittävän etäällä ampumaradasta, ettei meluhaittaa syntyisi. 3,5 kilometriä pidetään riittävänä etäisyytenä ja 22 kaliiberin aseilla osalta etäisyys voi olla lyhyempi (Kajander S. ja Parri A. 2014, 99).

Ampumisesta aiheutuvaa melua voidaan hallita määrittämällä ampumiselle sallitut käyttöajat ampumaradalla. Ampumista harjoitetaan yleensä valoisaan aikaan, joten siitä ei synny haittaa nukkumaan menolle. Poikkeuksena yleisiin toiminta-aikoihin on puolustusvoimien pimeäammuntakoulutukset, jotka järjestetään myöhään illalla, mutta niitäkin vain hyvin harvoin. Jos ampumaradan lähellä on asutusta, voi ympäristölupapäätöksissä olla tiukempia ja lyhyempiä toiminta-aikoja

ampumiselle esimerkiksi kesäaikaan, viikonloppuisin ja pyhinä. (Kajander S. ja Parri A. 2014, 115)

Ampumisesta syntyvä ääni kantautuu eteenpäin ampumasuunnan mukaisesti ja leviää etäisyyden kasvaessa. Tästä syystä ampumaradat olisi hyvä rakentaa pois-päin asutuksesta tai muusta alueesta, jolle aiheutuu toiminnasta meluhaittaa. Ampumaradat kannattaisi sijoittaa mahdollisimman matalalle maastotasolle tai kaivaa rata-alue kuoppaan, jotta äänen kantautuminen ympäristöön saataisiin rajoitettua mahdollisimman tehokkaasti. Tämän lisäksi on useita eri keinoja, joilla voidaan ehkäistä melun kulkeutumista ja pienentää melun syntymistä.

Ampumakatoksilla pystytään estämään melun leviämistä takaviistoon ja sivuille. Umpinaiset ja tiivisrakenteiset katokset vähentävät meluhaittaa tehokkaimmin. Useille ampumaradoille on rakennettu meluvalleja tai -aitoja vähentämään melun kulkeutumista. Näillä saadaan estettyä melun kantautumista eteenpäin. Mitä korkeampi meluste on, sen paremmin se estää melun leviämistä.

Kasvillisuuden lisääminen joko meluvalleille tai ampumaradan ympäristöön ja sen läheisyyteen ehkäisevät myös melun kulkeutumista. Kaikista epäedullisimmat maastonpinnat ampumaradoilla ja sen ympärillä ovat asfaltti, vedenpinta, avokallio tai tasoitettu sora, koska ne edesauttavat melun kantautumista. Ampumaradan ympärillä yhtenäisen metsäalueen tulisi olla tiheää kuusi- tai lehtimetsäaluetta ja ulottua ainakin 200–300 m, jotta se vaimentaisi melua merkittävästi. Lehtipuut tosin torjuvat melua vain silloin kun puut ovat täydessä lehdessään.

Melun syntyyn vaikuttavat oleellisesti ase- sekä patruunatyypit. Esimerkiksi haulikoista ja luodikkoaseista syntyy huomattavasti suurempi ääni kuin pienoiskivääreistä ja -pistooliaseista. Aseisiin on mahdollista asettaa suujarruja tai aseidenvai-mentajia, joilla saadaan melutasoa alemmaksi. (Kajander S. ja Parri A. 2014, 99, 101–104, 108, 114)

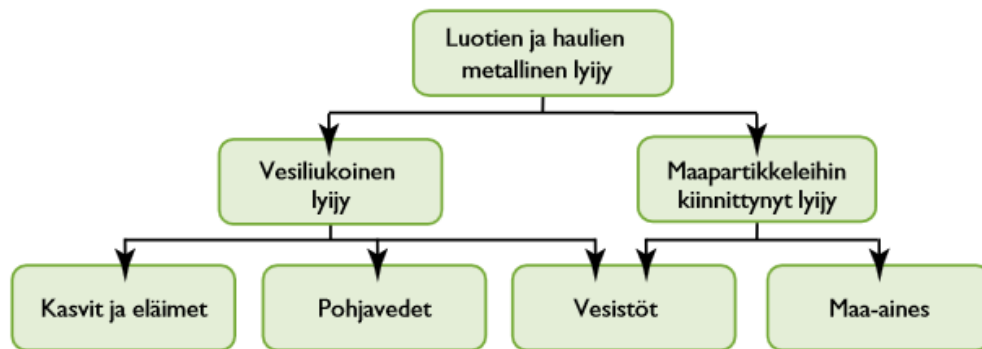
5.2 Maaperän ja pohjavesien pilaantuminen

5.2.1 Haitta-aineiden vaikutus ympäristössä

Ampumaratatoiminnasta joutuu ympäristöön erilaisia haitta-aineita. Hauleista ja luodeista leviää ympäristöön mm. lyijyä, kuparia, antimonia, sinkkiä ja nitroglyseriiniä. Savikiekoista puolestaan leviää polyaromaattisia hiilivetyjä (PAH-yhdisteitä). Lyijyhaitat ovat ympäristön kannalta kaikkein vahingollisimpia ja niitä syntyy eniten haulikkoammunnasta. Lisäksi ampumaratatoiminnasta syntyy jätteitä, joista saattaa irrota haitta-aineita jos ne jäävät ympäristöön.

Haulikkoradoilta ratatyypistä riippuen haulit voivat levitä yli 250 metriäkin ampumapaikasta. Savikiekon kappaleita leviää ampumapaikasta noin 2 hehtaarin alueelle ampumasuunnan mukaisesti. Luotiradoilta luodit jäävät suurimmaksi osaksi taustavalleihin, joista ne saattavat imeytyä maaperään ja vesistöihin. (Naumanen R., Sorvali J., Pyy O., Rajala P., Penttinen R., Tiainen J., Lindroos S. 2002, 27–31)

Haulien ja luotien rapautuessa haitta-aineet vapautuvat ympäristöön. Maaperän happamuus ja kosteus ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat oleellisesti niiden rapautumiseen. Haitta-aineet imeytyvät maaperään sadevesien mukana vesistöihin ja sitä myötä myös pohjasedimentteihin. Lyijyä voi levitä ympäristöön sekä liukoisessa että kiinteässä muodossa (kuvio 6.).

Kuvio 6. Lyijyn pääasiallinen kulkeutuminen ampumarataympäristössä (Kuva-kaappaus: Ympäristöministeriö 2012, 24).

Lyijyn joutuminen vesistöihin johtaa sen pääsyä biologiseen kiertokulkuun ja ravinnon mukana lopulta ihmiseen. Lyijy on erityisen haitallinen ihmisen terveydelle ja pitkäaikaisen vaikutuksen seurauksena se voi aiheuttaa esimerkiksi aineenvaihduntahäiriöitä. Lyijyn lisäksi ongelmallisia aineita ovat arseeni ja antimoni, jotka aiheuttavat haittaa ympäristölle. Ne pääsevät kulkeutumaan maaperään ja erityisesti antimonin on arveltu olevan ihmiselle myrkyllisempää kuin lyijy. (Ampumarataopas 2005, 81–82)

Pohjavesien pilaantumisen kannalta haitallisimmat aineet ovat lyijy ja antimoni, joita syntyy erityisesti luoti- ja haulikkoammunnasta. Pintavesille haitallisimmat raskasmetallit ovat lyijy ja kupari. Haitta-aineet kulkeutuvat pintavaluntana maastoon, johon vaikuttavat radan kaltevuus, sademäärä, maalaji ja kasvillisuus. Ympäristövaikutukset syntyvät pitkällä aikavälillä ja siksi niitä tulisikin pyrkiä ehkäisemään mahdollisimman tehokkaasti. (Kajander S. ja Parri A. 2014, 30–35)

5.2.2 Haitta-ainepäästöjen ehkäisy

Haitta-aineiden päätymistä ympäristöön pystytään ehkäisemään eri keinoin vähentämällä haitta-ainekuormitusta, haitta-aineiden kulun estämisellä sekä vesien hallinnalla ja käsittelyllä. Luotiaseradoilla haitta-aineiden leviämistä on helpompi hallita kuin haulikkoradoilla, koska niillä luodit keskittyvät pienemmälle alueelle.

Luotiaseradoilla haitta-ainekuormitusta pystytään vähentämään kunnostamalla taustavalleja. Taustavalleista voidaan poistaa luoteja esimerkiksi seulomalla maa-aines, vaihtamalla maa-aines kokonaan tai poistamalla vallin pintakerrosta säännöllisesti. Monilla luotiaseradoilla on rakennettu luotiloukut taustavallien eteen tai laajempi luotiloukku, joka toimii samalla taustavallina. Luotiloukut ohjaavat luodit astiaan, josta ne on helppo viedä kierrätykseen ja samalla säästytään maa-aineksen käsittelytyöiltä. Taustavallit on myös mahdollista kattaa, jotta sadevesi ei pääse imeytymään maa-ainekseen vaan se ohjataan muualle. Katosta on syytä kunnostaa jatkuvasti, jotta rei'istä ei pääse kulkeutumaan vettä valliin. Taustavallien sisään on mahdollista rakentaa tiivisrakenteisia hiekkaloukkuja, joiden pinnalta vesi ohjataan salaojien kautta tarkkailukaivoihin tai keräysaltaisiin. Näin veden laatua on helppo valvoa ja tarvittaessa puhdistaa esimerkiksi suodattamalla tai laskeuttamalla. (Kajander S. ja Parri A. 2014, 36–57)

Haulikkoradoilla haulit leviävät laajalle, joten kuormitusalueen rajoittamisella pystytään hallitsemaan haitta-aineiden leviämistä. Maastonmuotoilulla on merkittävä rooli haulien leviämisen kannalta. Jos haulikkorataa ei ole rakennettu kuoppaan tai matalalle maastontasolle, on mahdollista rakentaa taustavallit radan ympärille. Haulit leviävät moneen suuntaan ja tästä syystä taustavallien on oltava mittavampia kuin luotiaseradoilla. Taustavalleja on mahdollista päällystää verkkolla ja muovilla jotta haulit pysähtyvät valliin ja valuvat alas, josta ne on helppo ottaa talteen. Taustavallien rakentamiseen vaaditaan runsaasti maa-ainesta, joten käytännöllisempi ratkaisu olisi verkkojen tai seinämien rakentaminen ampumaradan ympärille tai osaksi taustavalleja. Haitta-aineita olisi mahdollista estää pääsemästä ampumarata-alueen maaperään pinnoittamalla alue esimerkiksi asfaltilla tai kalvomateriaalilla. Tämä puolestaan ei olisi suositeltava vaihtoehto melun leviämisen kannalta, eikä menetelmää ole tiedettävästi käytetty Suomessa laajamittaisesti. Haulikkoradoilta kulkeutuvia vesiä on mahdollista hallita ja käsitellä samoin kuin luotiaseradoilta. (Kajander S. ja Parri A. 2014, 60–67)

Lisäksi kehitteillä on erilaisia keinoja haittojen vähentämiseksi. Taustavallien pH-arvoa on säädetty esimerkiksi kalkilla, jotta lyijy ei liukenisi maa-ainekseen. Lyijyä pystytään sitomaan esimerkiksi lisäämällä taustavallin hiekan sekaan savea tai

lisäämällä taustavallin pintakerrokseen sitovia materiaaleja, kuten esimerkiksi rautajauhetta tai tietynlaisia fosfaattiyhdisteitä. Taustavalleihin on mahdollista rakentaa suojakerroksia siten, että vesi pääsee suotautumaan jättäen metalliaineksen suojakerrokseen.

Haulikkoradoilla haulien talteenotto on hankalaa ja sen vuoksi haitta-ainekuormitusta olisikin helpompi vähentää käyttämällä lyijyttömiä patruunoita kuten teräs- tai alumiinipatruunoita. Savikiekoista leviäviä PAH-yhdisteitä pystytäisiin ehkäisemään esimerkiksi bitumivalmisteisilla savikiekoilla. (Kajander S. ja Parri A. 2014, 68–71)

5.3 Turvallisuus

Ampumaradan ympärillä tulee olla riittävä suoja-alue, jotta ammuksista ei aiheudu vaaraa ulkopuolisille. Ampumarata-alueella tulee olla selkeät merkinnät kuljoille, jotta kukaan ei päädy vahingossa rata-alueille. Ampuma-alueita voidaan aidata selkeyttämään alueella liikkumista. Alueella kulkemista voidaan rajoittaa puomien, varoitus- ja kieltokylttien avulla sekä laittamalla aluelippu salkoon ampumisen ajaksi.

Ammuksien päätymistä ampumarata-alueen ulkopuolelle estetään yleisesti suojavallien ja -aitojen avulla. Taustavallit toimivat monesti myös suojavalleina. Vallin tulee olla tarpeeksi korkea ja leveä, että ammuksset eivät menisi vallin yli. Vallin päällyskerroksen tulisi olla vähintään 30 cm pehmeää soraa tai hiekkaa, että ammuksset uppoisivat kerrokseen eikä kimpoisi radalta pois. Ampumaratojen lentoratojen yläpuolelle voidaan rakentaa kulisseeja eli limittäin asetettuja ja lujarakenteisiä levyjä, jotka pysäyttävät luodit. Kulisseeja voidaan rakentaa radan sivuille suojaeiniksi sekä radan taakse. Ampumaratalain edellyttämien järjestyssääntöjen ansiosta käyttäjillä on yhteisymmärrys kuinka ampumaradalla tulee toimia ja näin ollen edistävää turvallisuutta. (Ampumarataopas 2005, 27–31)

6 AMPUMATOIMINNAN NYKYTILANNE

6.1 Ampumaratojen käyttäjryhmät ja jakauma

Ampumaratojen käyttäjät voidaan jakaa kolmeen eri käyttäjryhmään, joita ovat metsästäjät, ampumaurheilijat ja muut käyttäjryhmät. (Hirvonen R. ja Rautio T. 2014, 4). Metsästäjät käyttävät ampumaratoja aseiden kohdistamiseen, ampumataidon ylläpitämiseen, metsästystilanteiden harjoitteluun, sekä pakollisiin ampumakokeisiin. Ampumaurheilijat käyttävät ampumaratoja harrastustarkoitukseen ja kilpailemiseen. Muihin käyttäjryhmiin kuuluvat viranomaiset, vapaaehtoinen maanpuolustus ja harrastajat. Harrastajat käyttävät ampumaratoja satunnaisesti. Viranomaiset käyttävät ampumaratoja ampumataidon ylläpitoon. Vapaaehtoiseen maanpuolustuksen suosituimpia ja tärkeimpiä ylläpitomuotoja on ammunta. Kaikki edellä mainitut tarvitsevat ampumaratoja, jotta turvallinen ja tarkoituksen mukainen harjoittelu on mahdollista. Metsästyksessä ammunta kuitenkin on mahdollista maanomistajan luvalla. Kuten metsästyslaissa sanotaan ”Ilman rakennuksen omistajan tai haltijan nimenomaista lupaa eläintä ei saa ampua 150 metriä lähempänä sellaista rakennusta, jossa asutaan.”

Tehtyjen haastattelujen perusteella voitiin todeta, että sama ampumaradan käyttäjä voi kuulua useaan eri käyttäjryhmään. Kuten ampumaurheiluliiton haulikkoesitteessä kerrotaan, haulikkoampujat valitsevat, joko ampumaurheilun joka innostaa metsästäämään tai päinvastoin. Sama käyttäjä saattaa myös kuulua useaan seuraan yhtä aikaa. Esimerkiksi vapaaehtoiseen maanpuolustukseen osallistuva käyttäjä voi kuulua kotiseudun ampumaurheiluseuraan, sekä useaan metsästysseuraan. Tästä syystä ratojen käyttäjymääriä oli haasteellista yksilöidä. Ampujien ikä vaihtelee paljon, sillä nuorilla on mahdollista kokeilla vanhempien seurassa ja yläikärajaa ampumiseen ei ole. (L 615/1993, 25 §; Hakulinen E. 2015; Haapaniemi H., Hakama K., Karikko J., Keskitalo H., Lahti R., Leppä M., Sjöblom C., Viitanen M. 2007, 3)

Ammunnan harjoittaminen vaatii aseiden hallussapitoluvan. Hallussapitoluvan myöntää poliisi. Hallussapitoluvan saamiseksi vaaditaan hyväksyttävä käyttötarkoitus, sekä hakijan tulee täyttää saajaa koskevat edellytykset. Hyväksyttäväksi

käyttötarkoitukseksi vaaditaan joko metsästys- tai ampumaseuran jäsenkortti, joista lisää kohdissa 5.2.1–5.2.3. Hakemukseen tulee liittää kirjalliset perustelut, sekä todistukset ampuma-aseen käyttötarkoituksesta. Luvan saatuaan hakija voi ostaa aseensa. Aseen ostamishetkestä lähtien on hakijan esitettävä ase poliisille 30 päivän kuluessa. Tämän jälkeen hakija saa aseensa hallussapitoluvan, joka on voimassa toistaiseksi. (Poliisi 2015 a)

6.1.1 Metsästäjät

Metsästys tarkoittaa luonnossa liikkuvan riistaeläimen pyydystämistä, tappamista ja haltuun ottamista. Metsästys vaatii metsästäjäntutkinnon suorittamisen eli metsästyskortin. Metsästyskorttiin sisältyy vakuutus tapaturman varalta. Metsästäessä suuria riistaeläimiä, tulee metsästyskortin jälkeen suorittaa ampumakoe, joka on voimassa kolme vuotta. Metsästäjäntutkinnot ja ampumakokeet järjestävät paikalliset riistanhoitoyhdistykset. Teorian ja ampumakokeiden lisäksi metsästäjän tulee ylläpitää ampumataitoa. Ampumataidon ylläpito hoidetaan ampumaradoilla. Harjoittelu ja koe suoritetaan rihtatulla luotiaseella eli kiväärillä. (Riistakeskus 2014 b; Maa- ja metsätalousministeriö 2015) Haastatteluista selvisi, että hirviseuroeseen liittyminen voi vaatia pienemmissä seuroissa hirvikokeen lisäksi vain ilmoituksen. Suuremmissa seuroissa voidaan vaatia tietty pistemäärä seuran harjoituksissa. Tämä vaikuttaa joidenkin ampumaratojen käyttöasteeseen.

Metsästäjien jakauma kolmen maakunnan alueella on seuraava. Pohjanmaan alueella on yhdeksän riistanhoitoyhdistystä, joihin kuuluu 144 metsästysseuraa. Keski-Pohjanmaalla riistanhoitoyhdistyksiä on 11, joihin kuuluu 82 metsästysseuraa. Etelä-Pohjanmaalla on 19 riistanhoitoyhdistystä, joihin kuuluu 143 metsästysseuraa. Vuonna 2014 saaliin pyynnissä käyviä metsästäjiä koko maan alueella oli noin 207 000, mikä on tilastokeskuksen mukaan pysynyt lähes samana jo kolme vuotta. Voidaan päätellä, että Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen aiempi tilasto Pohjanmaan ja Rannikko-Pohjanmaan metsästyskortin lunastaneista vuodelta 2013 on myös samaa luokkaa 2014 vuoden tilaston kanssa, mitkä olivat Pohjanmaalla 23 564 henkilöä ja Rannikko-Pohjanmaalla 9 904 henkilöä. Saalismäärältään suurimpia ovat sepelkyyhkyt ja sinisorsat. Taloudellisesti ja lihantuotant-

nollisesti merkittävin on hirvi. (Luonnonvarakeskus 2015; Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2014). Riista ja kalatalouden tutkimuslaitoksen 2013 vuoden metsästys tilastojen perusteella Pohjanmaalla suurin osa metsästäjistä metsästää pienriistaa ja vähiten hirveä. Rannikko-Pohjanmaalla suurin osa metsästäjistä metsästää pienriistaa ja vähiten metsäkanalintuja. Saaliin määrä ja laji kertovat ampumaratatyypistä, jota metsästäjät käyttävät. (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2014, 14)

6.1.2 Ampumaurheilijat

Ampumaurheiluharrastuksen kokeilemiseen ei vaadita vielä omaa asetta. Aloittelevalla ampumaurheilijalla on mahdollisuus käydä kokeilemassa esimerkiksi haulikkoammuntaa, jolloin ampumaurheiluseuran jäsen voi lainata asettaan ja valvoa suoritusta. Kokeilemisen jälkeen ampumaurheilija voi anoa jäsenyyttään valitsemaansa seuraan, jolloin kiinnostus lajiin on tärkeää. Ampumaurheilija tarvitsee harrastuksen aloittamiseen asean hallussapitoluvan. Hallussapitoluvan myöntää poliisi, jolloin ampumaurheilijan täytyy osoittaa hyväksyttävä käyttötarkoitus. Hyväksyttävä käyttötarkoitus on ampumaseuran jäsenkortti. Lajilisenssin lunastaminen on suositeltavaa. Oman seuran välisiin kisoihin on mahdollista osallistua, kun taidot ovat riittävät, minkä jälkeen on mahdollista edetä olympialaisiin asti. (Poliisi 2015 a; Haapaniemi H. ym. 2007, 14)

Ampumaurheilijoiden jakauma kolmen maakunnan alueella on seuraava. Pohjanmaalla on 11 ampumaseuraa, joissa on noin 650 jäsentä. Keski-Pohjanmaalla on 11 seuraa jossa noin 420 jäsentä. Etelä-Pohjanmaalla on 28 seuraa, joissa on noin 1656 jäsentä.

6.1.3 Muut käyttäjät

Vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluu MPK eli Maanpuolustuskoulutus ry ja eri reserviläisliitot. Yksi tärkeimmistä tavoista pitää yllä ja kehittää maanpuolustustaitoa on liikunta. Maanpuolustustaitoihin kuuluu kenttätaidot ja fyysinen liikunta. Yksi suosituimmista maanpuolustustaitojen ylläpitomuodoista on ammunta, joka vaatii ampumaratoja. Haastattelujen perusteella reserviläiset usein vuok-

raavat ratoja, mutta joissakin tapauksissa myös omistavat ratoja. Reserviläiset tarvitsevat 150 metrin kivääriratoja rynnäkkökivääriammuntaan ja 25 m pistooliratoja sotilaspistooliampuntaan. Reserviläiset käyttävät myös muita ratoja, mutta pääosin kivääri ja pistooliratoja. Reserviläisurheiluun kuuluu myös ampumahiihto. (Hakulinen E. 2015; Reserviläisurheiluliitto 2015)

Viranomaistoiminta tarkoittaa esimerkiksi poliisia ja rajavartiolaitosta. Lainsäädäntö velvoittaa esimerkiksi poliisin suorittamaan ampumakokeen kaksi kertaa vuodessa. Puolustusvoimien ammunnat perustuvat asevelvollisuuteen. Ammunnat ovat tärkeimpiä toiminnan muotoja. Puolustusvoimien ampumaratoja ei ole huomioitu tässä selvityksessä. (Puolustusvoimat 2015; Lapin liitto 2014)

Harrastajiin on selvityksessä lueteltu kaikki sellaiset kävijät, jotka käyttävät ampumaratoja epäsäännöllisesti. Epäsäännölliseen toimintaan voidaan määrittää kivääriradoilla kiväärien kohdistukset ja pienemmillä haulikkoradoilla omatoiminen kiekkojen ammunta eli ilman järjestettyjä harjoituksia.

Päällekkäisyyksien vuoksi muiden käyttäjien jakaumaa oli haasteellista selvittää. Todettiin myös että merkittävin käyttö on metsästäjillä ja ampumaurheilijoilla, joten jakaumaa ei tässä kohtaa tarkemmin yksilöity.

6.2 Ampumaratatyypit

Ampumaradat ovat muodostuneet metsästyksen kautta. Metsästys on ollut monelle elinkeino ja myöhemmin siitä on muodostunut myös harrastus. Metsästyksen pohjalta on syntynyt eri ampumaurheilulajeja, joiden tarkoituksena on ollut harjoittaa ja valmistaa metsästäjää saaliin pyyntiin. Harjoittelua varten on määritelty turvalliset paikat. Harrastuksen pohjalta on muodostunut myös kilpailutoiminta. (Ampumaurheiluliitto 2015 b)

Ampumarata on alue, jossa harjoitellaan ampumataitoja turvallisesti. Turvallisuusvaatimukset ja ympäristöhaitat on otettava huomioon rataa rakennettaessa ja ampumatoiminnassa. Ampumaratojen ominaisuudet, mittasuhteet ja rakenteet vaihtelevat riippuen lajista ja käytettävästä aseesta. Ampumaetäisyydet voivat

vaihdella 10 metristä 600 metriin. (L 763/2015, 1 §; Riistakeskus 2013, 5–6; Ampumarataopas 2005, 88)

Ampumalajeja on useita. Urheiluammuntaan kuuluu kivääri, pistooli, haulikko, liikkuva maali, practical, siluetti, kasa-ammunta ja mustaruuti. Metsästysammuntaan kuuluu hirvenhiihto, hirvenjuoksu, ilmaluodikko, ilmahirvi, metsästyshaulikko, metsästysrap, metsästysluodikko, metsästyshirvi, pohjoismainen metsästysammunta ja eurooppalainen metsästysammunta. Lisäksi ammuntaa harrastetaan ilma-aseilla. Ampumahiihto ja -juoksu ovat myös suosittuja lajeja. Selvityksessä ampumaratatyypit jaoteltiin aselajien mukaan, mikä on havainnollisin ampumaratojen näkökulmasta. Lajeista pois luettiin ilma-ase lajit, jousiammunta ja sisäradat, sillä kyseiset lajit eivät olennaisesti liity voimaan tulevaan ampumaratalakiin. Harjoittelu toteutetaan lähes aina kisaamalla, eli pisteet lasketaan, on kyse metsästäjistä tai ampumaurheilijoista. Seuraavissa kappaleissa selitetään tarkemmin eri aselajeista ja ampumaradoista. Ampumaratatyypit on usein nimetty ampumalajin mukaan. (Ampumaurheiluliitto 2015 b; Metsästäjäliitto 2015; Ampumarataopas 2005, 88)

6.2.1 Haulikkoradat

Haulikkoammunta on hyvin yleistä ja sitä harrastetaan monella tasolla olympialaisiin asti, mistä kertoo myös haulikkolajien määrä. Haulikkoammunnassa ammutaan ilmaan heitettäviä savikiekkoja. Savikiekkojen heittoon käytetään automaattiteitintä (kuvio 7.), joka toimii joko nappia painamalla tai äänikomennolla. (Ampumaurheiluliitto 2015 b; Haapaniemi H. ym. 2007, 3). Kaikista haulikkoradoista löytyy yksi tai useampi heitin, sekä ampumapaikkojen sijainnit vaihtelevat. Yleisimmin käytetyt ampumaradat ovat skeet, trap, sporting, ja compact sporting, jotka ovat myös Suomen ampumaurheiluliiton haulikkolajeja. Suomen metsästäjäliiton lajeihin kuuluvat metsästyshaulikko, metsästysrap ja riistapolkuammunta.

Kuvio 7. Automaattiheitin.

Skeet-rataan kuuluu kaksi tornia ja kahdeksan ampumapaikkaa. Tornit ovat koh-tisuoraan toisiinsa nähden ja noin 40 m etäisyydellä toisistaan. Ampumapaikat kiertävät ensimmäisen tornin vierestä toisen tornin viereen puoliympyrän muo-dossa. Kiekot lentävät aina vastakkain, toinen noin 1 m korkeudelta pienemmästä tornista ja toinen 3 m korkeudelta suuremmasta tornista. Skeet on olympialaji.

Kuvio 8. Skeet-rata Myllymäen ampumaradalla (kuvaaja: Yrjö Petäjä).

Kaikissa trap-lajeissa ammutaan ampujasta eteen pois päin heitettäviä kiekkoja. Trap-ratoihin kuuluu viisi ampumapaikkaa, jotka ovat noin 15 m päässä edessä

sijaitsevasta heittimestä ja 3 m välein toisistaan. Heitin sijaitsee heitinhaudassa, jossa heittämiä on yhdestä viiteentoista trap-lajista riippuen. Trap-lajeja ovat kaksostrap, automaattitrap ja kansallinen trap. Trap ja kaksostrap ovat olympialajeja. Kansallinen trap ja automaattitrap-lajeissa kisataan suomenmestaruustasolla.

Jokainen sporting-rata on yksilöllinen. Rata on rakennettu jäljittelemään pyyntitilanteita ja siinä liikutaan ampumarasteja pitkin. Kiekkojen lentosuunta ja etäisyys vaihtelevat eri radoilla ja eri ampumakerroilla.

Compak sporting -rata on rakennettu usein skeet-rataa hyväksikäyttäen, mutta sen toimintaperiaate on sama kuin sportingissa. Compak sportingissa ampuja seisoo samalla ampumapaikalla ja ampuu tyylisesti eri korkeuksilta ja suunnista heitettäviä kiekkoja. (Ampumaurheiluliitto 2015 c). Sporting-lajeissa kisataan MM-tasolla.

Suomen metsästäjäliiton haulikkolajit muistuttavat hyvin paljon ampumaurheiluliiton lajeja mutta ne ovat keskittyneet voimakkaammin pyyntitilanteiden harjoitteluun. Metsästyshaulikko ammutaan skeetradalla sorsan ja kyyhkyspyynnin harjoitteluun. Metsästystrap ammutaan trap-radalla metsäkanalintupyynnin harjoitteluun. Riistapolkuammunta on kuin sporting-rata, mutta maaleina voidaan käyttää myös riistaeläimen kuvia. Suomen metsästäjäliiton lajeissa kisataan EM-tasolla. (Metsästäjäliitto 2015; Haapaniemi H. ym. 2007, 6–14)

6.2.2 Kivääri- ja pistooliradat

Kiväärilajit määritellään etäisyyden perusteella. Kiväärin kaliiperin perusteella määritellään mitä ampumaetäisyyttä käytetään (Riistakeskus 2013) Ampumaetäisyydet voivat vaihdella 10 metristä 600 metriin. Kilpaurheilussa lajit jaotellaan kolmeen, jotka ovat 10 metrin ilmakivääriammunta, 50 metrin pienoiskivääriammunta ja 300 metrin kivääriammunta (Ampumaurheiluliitto 2015 d; Ampumaraotaopas 2005, 88).

Metsästyksessä keskeisin etäisyys on 75 m, jolta ammutaan metsäkauris-, hirvi ja peura- ja karhu kokeet. Kyseisten riistaeläinten metsästys vaatii kokeen suorittamisen. Haastattelujen mukaan 75 m kivääriradalla on usein myös rakennelma 100

m ampumisharjoittelua varten tai kiskot rakennelman liikuttamista varten. Metsästyskiväärilajeja, joissa kilpaillaan ja harjoitellaan, ovat metsästysluodikko ja metsästysshirvi. Metsästysluodikko on tehty metsäkanalinnustuksen harjoitteluun. Metsästysshirvi on tehty hirven ammunnan harjoitteluun, siinä ammutaan paikallaan olevaa sekä kiskoilla liikkuvaa hirveä. Haastattelujen mukaan liikkuva taulu vaadittiin ennen nykyistä lainsäädäntöä hirvikokeeseen. Kaikille kiväärilajeille tärkeää on aseiden kohdistaminen. (Metsästäjäliitto 2015; Riistakeskus 2014 b). Kiväärien kohdistukseen on helpoin käyttää 100 m rataa, kiikarin säätötoimenpiteiden yksinkertaistamiseksi (Waffenlager 2015).

Kuvio 9. Hirviradan kiskot rakennelman liikuttamista varten.

Rakenteellisesti kivääriradat ovat hyvin samanlaisia. Ratoihin kuuluu taulu- ja ampumalinja, joiden tulee olla samansuuntaiset. Taulujen takana tulee olla järjestelmä luotien keräykseen, mikä on yleisesti luotivalli. Tapauskohtaisesti radoilla tulee olla ympäröivät vallit ja seinät, mikä on yleistä suuremmilla ampumaradoilla. Suojaus sääolosuhteilta on myös järjestettävä mikäli mahdollista. (Ampumara-
taopas 2005, 120–121)

Pistooliammuntaa kilpaillaan neljässä lajissa, joita ovat 50 metrin pistooli, Olympiapistooli, 25 m urheilupistooli ja ilmapistooli. Pistooliradat ovat rakenteellisesti ja toimintaperiaatteeltaan hyvin samanlaisia kuin kivääriradat, mutta etäisyys on

pienempi. Pistooliradat vaihtelevat 10 metristä 50 metriin. Pistooliradoilla on yleensä omat ampumakatokset, sillä ampumaurheilussa on omat normit pistooliammuntaan. (Ampumarataopas 2005, 88)

6.2.3 Muut ampumaradat

Muihin lajeihin on selvityksessä lueteltu vähemmän harrastetut lajit sekä ampumahiihto. Useissa seuraavissa radoissa voidaan käyttää edellä mainittuja ratoja, mutta esimerkiksi practical-ammunnassa ampumarata voidaan rakentaa mielivaltaisesti, turvallisuussääntöjen puitteissa.

Keski-Euroopan yksi suosituimmista talviurheilulajeista on ampumahiihto. Ampumahiihdossa ammutaan pienoiskiväärillä ja ampumaratoina toimivat 50 metrin pienoiskivääriradat, jotka ovat latuihin yhteydessä. Ampumahiihtoratoja on mahdollista käyttää ympärivuoden, jolloin lumen puuttuessa rata juostaan. Ampumahiihtoradat ovat olleet haastattelujen perusteella ainoastaan ampumahiihtoa varten. Metsästyslajeissa on olemassa samankaltainen laji hirvenhiihto. Hirvenhiihdossa hiihdetään 7–9 km, jonka jälkeen ammutaan hirvenpääkuvioon. Kesällä hirvenhiihdon tilalla harjoitellaan hirvenjuoksua maastoradalla. (Ampumaharrastusfoorumi 2012; Metsästäjäliitto 2015)

Liikkuva maali, josta käytetään myös nimeä riistamaali, on lajina nimensä mukainen. Lajissa ammutaan liikkuvaa maalia pystystä ilman tukea. Ampumaetäisyydet vaihtelevat 10 metristä 100 metriin. Hirviammunta urheilulajina kuuluu liikkuvan maalin luokkaan, jota haastattelujen perusteella harrastetaan hirviradoilla, joissa on ollut vanhojen vaatimusten mukaan liikkuva hirvikoe. (Ampumaurheiluliitto 2015 h)

Practical-ammunta on ampumaurheilusta ja ratatyypeistä vaihtelevin. Kilpailun järjestäjä voi suunnitella radan haluamallaan tavalla turvallisuusmääräysten puitteissa. Rata koostuu ampumatehtävistä. Sekä ampuma tehtävät ja taulujen sijainnit vaihtelevat jokaisessa kilpailussa. Ampuja voi suorittaa ampumatehtävät haluamassaan järjestyksessä ja aseenkäsittely taidot ovat keskeisessä asemassa. Muita ratoja voidaan käyttää hyväksi practical-ammunnassa. Samaan luokkaan voidaan

lukea myös sovellettu reserviläisammunta, jossa aseena käytetään nykyaikaisia sotilasaseita muun muassa itselataavaa reserviläiskivääriä. (Ampumaharrastusfoorumi 2012; Ampumarataopas 2005, 143)

Kasa-ammunnassa on tarkoituksena ampua kaikki laukaukset mahdollisimman lähelle toisiaan. Kilpailussa mitataan kauimmaisten laukausten etäisyys. Kasa-ammunnassa ammutaan kivääriradalla ja ampumaetäisyydet vaihtelevat 50 metristä 600 metriin. Lajia harrastetaan MM- ja EM- tasolla. (Ampumaurheiluliitto 2015 d; Ampumarataopas 2005, 149)

Mustaruutiammunnassa käytetään vanhoja mustaruutia käyttäviä aseita. Lajissa käytetään olemassa olevia pistooli ja kivääri ja haulikko ratoja. Etäisyydet vaihtelevat 25 metristä 100 metriin. Samaan luokkaan voidaan myös sijoittaa suomalainen perinneaseammunta. (Ampumaharrastusfoorumi 2012; Ampumarataopas 2005, 149).

Siluettiammunnassa ammutaan eri etäisyyksillä ja vierekkäin kymmenen sarjoissa olevia metallisia eläinsilhouetteja. Lajissa käytetään isokaliiperista pistoolia ja 22 kaliiperista kivääriä. Etäisyydet vaihtelevat 25 metristä 500 metriin. Ampumaratana on mahdollista käyttää hyväksi olemassa olevia kivääriratoja. (Ampumarataopas 2005, 147)

6.3 Ampumatoiminnan organisointi

Ampumatoiminnan organisointi kappaleessa kerrotaan ampumaratojen käyttäjien eri tahoista ja jakautumisesta. Tärkeä taho ammunassa on ampumaharrastusfoorumi. Ampumaharrastusfoorumi käsittää ammuntaa harrastavat järjestöt yhteen ja toimii ammunnan harrastajien eduksi vaikuttamalla päättäjiin.

Ylin johto riistahallinnossa kuuluu Maa- ja metsätalousministeriölle, joka toimii osana valtioneuvostoa ja Euroopan unionin päätöksentekoa. Ministeriön alaisuudessa toimii Suomen riistakeskus ja riistanhoitoyhdistykset. Riistapolitiikkaa tukevat myös riistaneuvostot. Riistakeskuksen tehtävänä on kehittää riistataloutta kestäväksi ja hoitaa julkista hallintoa. Riistanhoitoyhdistykset toimivat paikallistasolla. Riistaneuvostot sovittavat eri tahojen intressejä. Riistanhoitoyhdistyksiin

kuuluvat sen alueen metsästysseurat, jotka pitävät kirjaa saalismääristä ja raportoivat ne riistanhoitoyhdistyksille. Alueen metsästäjät rahoittavat riistanhoitoyhdistysten toimintaa riistanhoitomaksuilla. Luonnonvarakeskus suorittaa nykyisin riistatutkimusta, jonka alaisuudessa ovat muun muassa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos sekä metsäntutkimuslaitos. Yhtenä tärkeimpänä tavoitteena on pitää lajit ja elinympäristöt kestävästi tasapainossa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014; Riistakeskus 2014 a). Metsästäjäliitto hoitaa jäsenseurojensa edunvalvontaa ja on yhteistyössä metsästysalan viranomaisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisesti. Metsästäjäliitto koostuu 16 piiristä.

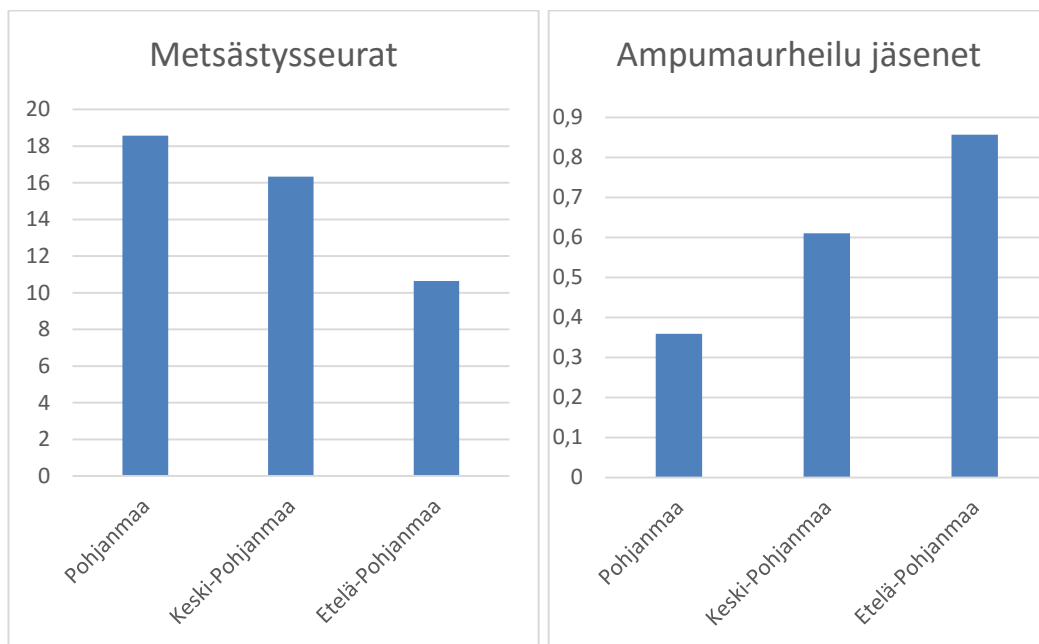
Suomen ampumaurheiluliitto hoitaa ampumaurheilijoiden edunvalvontaa ja tiedottamista. Eri lajijaostot järjestävät kilpailuja, toimintaa ja koulutusta. Liitto toimii Suomessa, sekä kansainvälisesti. Reserviläisliitot, jotka harrastavat ampumatoimintaa ovat yhteistyössä ampumaurheiluliiton kanssa.

Karkeasti jaoteltuna vapaaehtoinen maanpuolustus jakautuu kahteen: Maanpuolustuskoulutus ry:hyn eli MPK ja reserviläisjärjestöihin. MPK kouluttaa reserviläisiä sekä vapaaehtoisia ja reserviläisjärjestöt harrastavat ampumaurheilua. Ampumaurheilussa kattojärjestönä toimii reserviläisurheiluliitto, jonka yhtenä lajina on ampumaurheilu. Useimmat järjestöt, jotka harrastavat aktiivisimmin ampumaurheilua kuuluvat reserviläisurheiluliittoon. Ammuntaa harrastetaan myös Maanpuolustuskoulutus ry:n kuuluvien liittojen alaisuudessa. Aktiivisin ampumaurheilua harrastava liitto on reserviläisliitto. Reserviläisliitto on jaettu piireihin ja piirit jäsenyhdistyksiin, jotka kattavat koko Suomen. (Hakulinen E. 2015)

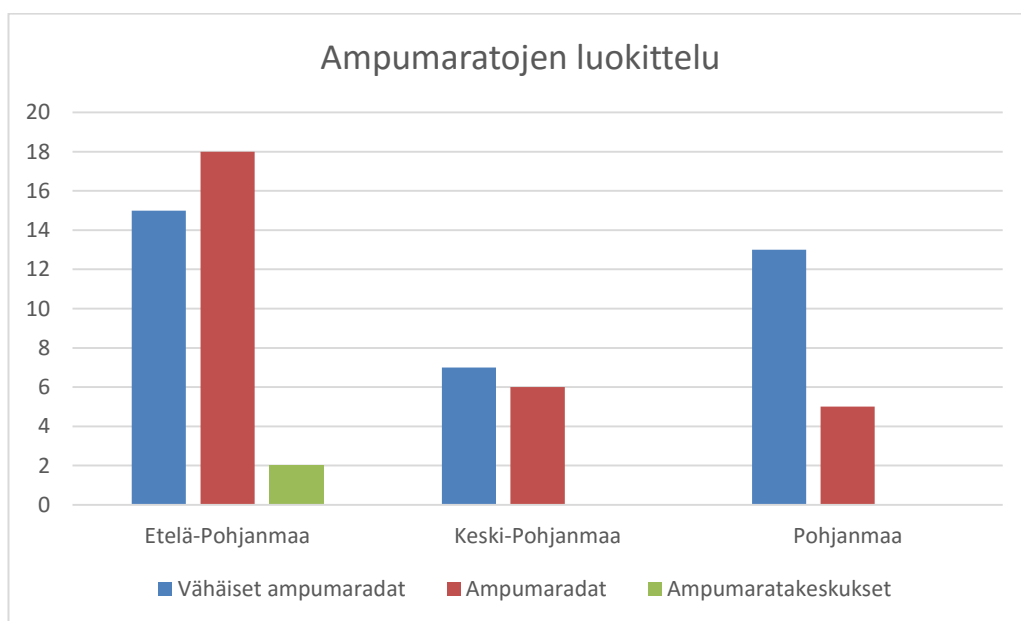
7 AMPUMARATOJEN JA AMPUMATOIMINNAN TULEVAISUUDENNÄKYMÄT

7.1 Tulokset

Varsinainen selvityksen tuloksena saatu tietokanta-aineisto sekä ratakortit jäävät maakuntaliittojen jatkokäyttöön. Jatkokäytön helpottamiseksi analysoimme muutamia tärkeimpinä pitämiämme tuloksia, joita olivat ampumarataluokat, -määrät ja pääkäyttötarkoitus. Yhtenä merkittävimpänä havainnointina tietokanta-aineiston analysoinnissa oli se, että ampumaradat ovat usein lähellä luonnonsuojelu-, pohjavesialueita sekä asutus lähenee vuosi vuodelta. Ampumaratojen pinta-alat vaihtelevat noin yhdestä hehtaarista 12 hehtaariin. Ampumaratojen luokituksella tarkoitetaan jaottelua laukausmäärän mukaan. Pohjanmaalla vähäisiä ampumaratoja oli 16 ja ampumaradoiksi luokiteltuja kuusi. Keski-Pohjanmaalla vähäisiä ampumaratoja oli seitsemän ja ampumaradoiksi luokiteltuja kuusi. Etelä-Pohjanmaalla vähäisiä ampumaratoja oli 17 ja ampumaradoiksi luokiteltuja 18. Ampumaurheilukeskuksia kolmen maakunnan alueella oli vain kaksi ja molemmat sijaitsevat Etelä-Pohjanmaan alueella. Etelä-Pohjanmaan tilanteen syynä saattaa olla pidemmät perinteet ampumaurheilussa, mikä näkyy myös alla olevasta kaaviosta ampumaurheiluseurojen jäsenmäärissä. Jäsenmäärät ovat suhteutettu maakuntien väkilukujen mukaan vertailtavaan muotoon prosentteina. Pohjanmaalla haastattelijien mukaan on aina harrastettu enemmän metsästystä, mikä voidaan helposti huomata myös suuresta erosta luokitusten välillä, sekä alla olevasta kaaviosta metsästysseurojen määrässä. Metsästysseurat ovat suhteutettu maakuntien pintaalojen mukaan vertailtavaan muotoon eli metsästysseurojen määrään tuhannella neliökilometrillä prosentteina. Keski-Pohjanmaalla tilanne on hyvin tasainen, mikä voidaan myös huomata alla olevista kaavioista. Yhteenlaskettuna kaikkien kolmen maakunnan ampumarataluokat vähäisiä ampumaratoja on hieman enemmän kuin ampumaradoiksi luokiteltuja. Käyttöaikojen pääpaino osoittautui olevan heinä- ja syyskuun välillä, jolloin käyttö on pääosin metsästäjillä. Voidaan todeta että suurin käyttötarkoitus ampumaradoilla on metsästystarkoitus.

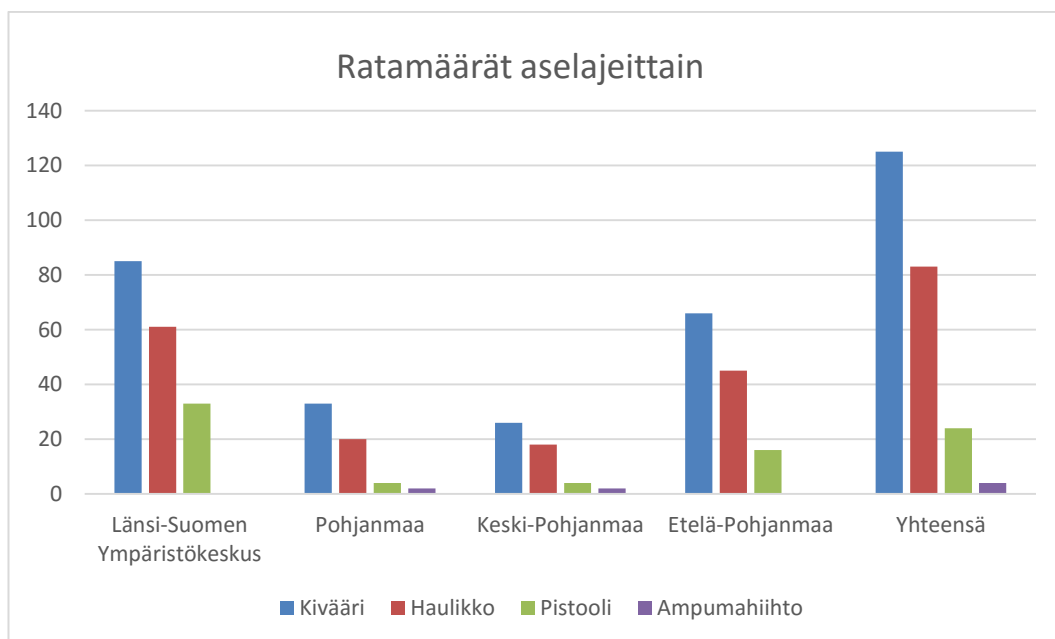
Kuvio 10. Selvitysalueen metsästysseura- ja ampumaurheilijamäärät.

Kuvio 11. Ampumaratojen luokittelu.

Haastattelujen perusteella tehtyjen ratakorttien ampumaratamäärät eriteltyinä olivat seuraavat. Selvitys osoitti, että Pohjanmaalla on 35 kiväärirataa, 24 haulikkorataa, neljä pistoolirataa. Keski-Pohjanmaalla on 28 kiväärirataa, 18 haulikkora-

taa, neljä pistoolirataa. Etelä-Pohjanmaalla on 72 kiväärirataa, 48 haulikkorataa, 16 pistoolirataa. Yhdessä ratakortin esittämässä sijainnissa voi olla useita eri ratoja esimerkiksi kaksi haulikkorataa ja yksi kiväärirata. Ampumaratamäärien vertailussa käytettiin Länsi-Suomen ympäristökeskuksen tekemää ampumaratakartoitusta, minkä perusteella ampumaradat jaoteltiin kolmeen luokkaan. Ampumaratojen määrät olivat kivääriratoja 85 kpl, haulikkoratoja 68 kpl, ja pistooliratoja 33 kpl. Selvitys käsitti samat kolmen maakunnan alueen kunnat. (Pekkala J. ja Rajala P. 1999, 7). Myös Suomen ampumaurheiluliiton ampumarataoppaan perusteella suurimmat harrastajamäärät Suomenlaajuisesti ovat kivääri, pistooli, haulikko ja riistamaali eli vanhat hirviradat joissa liikkuvan hirven ampumakoe oli ennen pakollinen. Lähteet osoittavat kiväärilajien suosion. (Ampumarataopas 2005, 88)

Kuvio 12. Ratamäärät aselajeittain.

Kerättyjen tietojen perusteella kivääriammunta on yleisintä. Kivääriratojen määrän perusteella, niiden käyttö ja suosio on suurin. Jokainen hirvenmetsästäjä on velvollinen suorittamaan hirvikokeen, joka suoritetaan kivääriradalla. Reserviläiset harrastavat ammuntoa useimmin automaattikivääreillä. Ampumaurheilun perinteisimmät lajit ovat pääosin kiväärilajeja, kuten mustaruutiammunta. Myös pienoiskivääriradat laskettiin kivääriradoiksi, joihin kuuluvat ampumahiihtoradat.

Ampumaurheilussa kivääriammunta on myös helpompi aloittaa. Kivääriä ei tarvitse pidellä käsien varassa kuten haulikkolajeissa, mikä on hankalaa nuorille ja vanhuksille. Kivääri lajeissa ei tarvitse nopeaa reaktiokykyä kuten haulikkolajeissa, vaan keskittyminen ja tarkkuus riittävät. Tietoja ampumaratamääristä tukee myös haastatteluista selvinnyt ammuntaa harjoittavien pääkäyttötarkoitus. Metsästäjien pääkäytöksi osoittautuivat hirvikokeet ja kohdistukset. Ampumaurheilijoiden pääkäytöksi osoittautuivat seuran harjoittelut ja kisat. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen pääkäytöksi osoittautuivat maanpuolustustaitojen ylläpito eli rynnäkkökivääriammunta ja pistooliammunta. Argumentoinnin tukena käytettiin myös ampumaharrastusfoorumin lajiesittelyjä. (Ampumaharrastusfoorumi 2012)

Aseen hallussapitolupia on haettu vuonna 2014 suomen alueella 55 432, vuonna 2010 lupia haettiin 70 164. Pohjanmaalla 2010 lupia haettiin 6739 ja 2014 haettiin 5897. Hallussapitolupien hakemukset ovat selvästi laskussa. Hallussapitolupien hinnat ovat muuttuneet paljon. Vuonna 2002 hallussapitolupa maksoi 27 euroa. Nykyisin lupa maksaa 79 euroa. (Aselaki-blogi 2011; Poliisi 2015 b) Metsästyskortin eli riistanhoitomaksun maksoi vuonna 2008 307 000 metsästäjää. Vuonna 2014 kortin lunastaneita oli 306 542. Eniten metsästyskortin lunastaneita oli ikäryhmässä 55–59. Haastatteluissa kuvattiin samaa ilmiötä. ”Iäkkäitä on paljon ja nuoria tarvittaisiin lisää”. Metsästyskortin hinta on 33 euroa. (Riistakeskus 2015; Riistan- ja kalantutkimus laitos 2009). Riistasaaliin määrät ovat laskeneet lähes joka lajilla. Suhteessa kortin lunastaneisiin, mahdollista on myös että riistakannat ovat hiipuneet, pois lukien metsäkanalinnut. Hallussapitolupien hinta, ja soveltuvuustestin olemassaolo vaikuttaa halukkuuteen hankkia hallussapitolupa. Testi koetaan kunniaa loukkaavana ja hinta liian korkeana. Väestö ikääntyy ja metsästyskorttien lunastajien määrä on laskussa. Yhteenvetona kiinnostus ampumaharrastukseen näyttää olevan laskussa. (Riistakeskus 2015; Riistan- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2009)

Selvityksessä ei saatu todennäköisesti selvitettyä ampumaratamääriä täsmällisesti, sillä haastattelut suoritettiin puhelinkeskusteluissa, jolloin saattaa esiintyä vääriin käsityksiä. Haastattelut suoritettiin kahden eri henkilön toimesta, joiden haastattelutavat ja kirjanpito olivat hieman erilaiset.

7.2 Tulevaisuus

Tulevaisuutta pohdittaessa tulee ottaa huomioon ampujien arvot. Tarkkuusammunta kiinnostaa monia, mitä voidaan harrastaa meluttomilla ja vain hieman ympäristöä kuormittavilla aseilla. Ammuntaan kuuluu kuitenkin vahvasti myös pauke ja ruudinhaju, jonka osoittaa jo mustaruutiammuntalajin olemassaolo. Ammuntaa ei voi vain vaihtaa esimerkiksi sisällä harrastettavaan optisten laitteiden simuloimaan ampumiseen, sillä muun muassa metsästykseseen kuuluu ulkona liikkuminen ja luonnosta nauttiminen. Realistisin vaihtoehto olisi löytää ammusmateriaali, joka on sekä tehokas että ympäristöystävällinen. Aseet asettavat vaatimukset luodin ballistiikan sekä aseiden tappotehon näkökulmasta. (Heino J. 2014, 37)

Haulikossa käytetään ammuksina lyijyhaulia. Suurin osa hauleista lentää kohteen ohi. Jo vuonna 1996 eduskunta kielsi lyijyhaulien käytön vesilintujen metsästyksessä, sillä haulit kulkeutuivat vesilintujen elimistöön ravinnon mukana. Käytössä on vaihtoehtoisia materiaaleja kuten sinkkiä, vismuttia, molybdeenia, volframia ja tinaa ja terästä. Kyseiset materiaalit on kuitenkin koettu tehottomaksi niiden keveyden vuoksi, aiheuttaen lintujen haavoittumisen ja tarpeettoman tuskan tuottamisen. Myös vaihtoehtoiset materiaalit aiheuttavat vahinkoa muun muassa metsätaloudelle. Saha joudutaan pysäyttämään kun läpivalaisulaitteet löytävät teräskappaleen. Haulien kerääminen talteen luonnosta on äärimmäisen vaikeaa. (Eduskunta 2002)

Mahdollisia kehityssuuntia saattaisi olla ilma-aseammunta tai optoelektroniikan käyttäminen. Ilma-aseiden ammuksia on helppo kerätä talteen ja ilma-ase ammuntaa voidaan harrastaa sisätiloissa ilman melu- ja ympäristöhaittoja. Ampumaurheiluliiton mukaan helpoin tapa aloittaa ampumaharrastus on ilmakivääriammunta. Haastattelujen mukaan jotkin ampumaurheilijat siirtyvät talvella sisätiloihin harjoittelemaan ilma-aseilla, mikäli ilma-ase rata on lähialueella olemassa. (Ampumaurheiluliitto 2012). Tiede-lehden artikkelissa kuvattiin optoelektroniikan käyttämistä ammunnassa. Elektroninen ammunta on jo nyt käytössä ampumaharrastuksessa, armeijan harjoituksissa ja jopa olympialaisissa. Ennen käytössä oli laser, nykyään käytetään infrapunalediä, jonka maalina toimii heijastin. Infrapunatek-

niikkaa kuvataan erittäin tarkaksi ja tekniikan avulla voidaan simuloida etäisyyksiä vaikka todellisuudessa etäisyys ei muutu. Tietokoneisiin tallentuva data voi kertoa jopa paljon enemmän ampujan tekniikasta ja virheistä. Esimerkiksi kiväärin kohdistus lisää virheitä ampujan tekniikan lisäksi. (Rantanen K. 2012)

Ampumaratojen tulevaisuutta pohdittaessa todennäköinen suunta ampumarataverkoston kehittämisessä on yhdistetyt ampumaradat muun toiminnan kanssa. Meluhaitoilta asutuksen ja loma-asutuksen läheisyydessä vältytään, kun ampumaradat sijoitetaan melua aiheuttavien toimintojen läheisyyteen kuten meluisat vapaa-ajan toiminnot, teollisuustoiminnot ja lentokentät. Esimerkiksi urheilukeskukset joilla on usean lajin käyttömahdollisuuksia ja varaa laajentaa, saavat todennäköisesti harrastajia. Tärkeää on kuitenkin myös kattava ampumarataverkosto, jolloin jokaisen harrastus on mahdollista. Kaikkialta ei löydy suuria urheilukeskuksia, jolloin säännölliset ampuma-ajat ja selkeät turvallisuusohjeet kaikille ovat tärkeässä asemassa. Haastatteluissa osoitettujen mielipiteiden perusteella taloudellisesti realistista olisi ylläpitää ja laajentaa olemassa olevia ampumaratoja uuden perustamisen sijaan. (Pirkanmaan liitto 2007, 15)

Kattava ampumarataverkosto, mukava harrastajaporukka ja ratojen käytössä helppous ja yksinkertaisuus kannustavat harrastajaa ampumaradalle. Tällöin omalla maalla ampuminen jää vasta toiseksi vaihtoehdoksi. Selkeät ohjeet, jotka ovat hyvässä muodossa ampumarataoppaassa sekä yhteistyö eri tahojen välillä.

LÄHDELUETTELO

A 169/2000. Ympäristönsuojeluasetus. Säädös säädöstietopankki Finlexin verkkosivuilla. Viitattu 20.8.2015. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2000/20000169>

Ampumaharrastusfoorumi 2010. Ampumaratojen tulevaisuus -seminaari. Viitattu 3.9.2015. <http://ampumaurheiluliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/bd726cdfad1c73c5afa54f294352d322/1441274568/application/pdf/3541617/Alexander%20Aminoff%20Ampumaratojen%20tulevaisuus.pdf>

Ampumaharrastusfoorumi 2012. Esittelyvideot. Viitattu 28.8.2015. http://www.rul.fi/ampumaharrastusfoorumi/?page_id=879

Ampumarataopas 2005. Suomen ampumaurheiluliitto. Opetusministeriö Liikunta-
paikkajulkaisu 87. Tammer-Paino Oy. Tampere.

Ampumaurheiluliitto 2015 a. Harjoittelu. Viitattu 3.9.2015. http://www.ampumaurheiluliitto.fi/nuoriso/hieno_harrastus/harjoittelu/

Ampumaurheiluliitto 2015 b. Haulikkoammunnasta harrastus -esite. Viitattu 19.9.2015. <http://ampumaurheiluliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/157623a4254dd6ba9c7b5f3846c7bf9d/1439979059/application/pdf/29219/haulikkoesite2007web.pdf>

Ampumaurheiluliitto 2015 c. Haulikkolajit. Viitattu 19.9.2015. <http://www.ampumaurheiluliitto.fi/lajit/haulikko/haulikkolajit/>

Ampumaurheiluliitto 2015 d. Kasa-ammunta. Viitattu 28.8.2015. <http://www.ampumaurheiluliitto.fi/lajit/kasa-ammunta/>

Ampumaurheiluliitto 2015 e. Lajit. Viitattu 20.9.2015. <http://www.ampumaurheiluliitto.fi/lajit/>

Ampumaurheiluliitto 2015 f. Practical-jaosto. Practical-ammunta. Viitattu 28.8.2015. <http://ipscfin.sporttisaitti.com/practical-ammunta/>

Ampumaurheiluliitto 2015 g. Siluettijaosto. Viitattu 28.5.2015. <http://www.imssu-fin.net/fi/info.html>

Ampumaurheiluliitto 2015 h. Riistamaalilajit. Viitattu 28.5.2015. www.ampumaurheiluliitto.fi/lajit/liikkuva-maali/riistamaalilajit/

Aselaki-Blogi 2011. Aselupien hinnat. Viitattu 3.9.2015. <http://aselaki.blogspot.fi/2011/11/aselupien-hinnat-ja-hinnankorotusperust.html>

Eduskunta 2002. Kirjallinen kysymys 717/2002 vp. Viitattu 4.9.2015. <https://www.eduskunta.fi/FI/Vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=kk+717/2002>

Haapaniemi H., Hakama K., Karikko J., Keskitalo H., Lahti R., Leppä M., Sjöblom C., Viitanen M. 2007. SAL, Haulikkojaosto. Haulikkoammuntaesite 2007, 2. uudistettu painos. Hämeen Offset-Tiimi Oy. Viitattu 19.9.2015. <http://ampumaurheiluliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/157623a4254dd6ba9c7b5f3846c7bf9d/1439979059/application/pdf/29219/haulikkoesite2007web.pdf>

Hakulinen E. 2015. Puheenjohtaja. Suomen rauhanturvaajaliitto. Haastattelu 19.8.2015.

HE 20/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle ampumaratalaiksi sekä laeiksi ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Viitattu 19.8.2015. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_20+2014.pdf

Heino J. 2014. Lyijy vastatulessa. Metsästäjä-lehti 6/2014. Viitattu 3.9.2015.

Hirvonen R. ja Rautio T. 2014. Ampumaharrastusfoorumi. Turvallisen ampumaharrastuksen opas. Viitattu 20.8.2015. <http://riista.fi/wp-content/uploads/2013/03/Turvallisen-ampumaharrastuksen-opas.pdf>

Kajander S. ja Parri A. 2014. Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta. Ympäristöministeriö 2014. Viitattu 28.8.2015. http://ampumaurheiluliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/172aa81965bb76569ff7d5aeb1a2aea3/1440842647/application/pdf/11258804/SY_4_2014.pdf

Kainuun liitto 2013. Kainuun seudullisesti merkittävät ampumaradat. Viitattu 19.8.2015. http://www.kainuunliitto.fi/files/atoms/files/kainuun_ampumaradat_2013_verkkojulkaisu.pdf

L 763/2015. Ampumaratalaki. Säädos säädöstietopankki Finlexin verkkosivuilla. Viitattu 19.8.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150763>

L 737/1994. Laki ympäristövahinkojen korvaamisesta. Säädos säädöstietopankki Finlexin verkkosivuilla. Viitattu 24.8.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940737>

L 468/1994. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä. Säädos säädöstietopankki Finlexin verkkosivuilla. Viitattu 28.8.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940468>

L 737/1994. Laki ympäristövahinkojen korvaamisesta. Säädos säädöstietopankki Finlexin verkkosivuilla. Viitattu 24.8.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940737>

L 1096/1996. Luonnonsuojelulaki. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 24.8.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961096>

L132/1999. Maankäyttö- ja rakennuslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 27.8.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

L 527/2014. Ympäristönsuojelulaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 28.8.2015. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140527>

L 527/2014. Ympäristönsuojelulaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 28.8.2015. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140527>

Lapin liitto 2014. Lapin ampumarataselvitys. Viitattu 19.8.2015.
http://www.lappi.fi/lapinliitto/c/document_library/get_file?folderId=1781115&nana=DLFE-23161.pdf

Luonnonvarakeskus 2015. Metsästys. Viitattu 3.9.2015
<http://www.rktl.fi/tilastot/aihealueet/metsastys/>

Luonnonvarakeskus 2015. Metsästys ja pienriistasaalis 2014. Viitattu 23.8.2015.
<http://stat.luke.fi/metsastys>

Maa- ja metsätalousministeriö 2014. Riistahallinto. Viitattu 2.9.2015.
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/riistatalous/riistahallinto.html

Maa- ja metsätalousministeriö 2015. Metsästys. Viitattu 19.9.2015.
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/riistatalous/metsastys.html

Metsästäjäliitto 2015. Metsästysammunta. Viitattu 26.8.2015.
<https://www.metsastajaliitto.fi/node/23>

Naumanen R., Sorvali J., Pyy O., Rajala P., Penttinen R., Tiainen J., Lindroos S. 2002. Ampumarata-alueiden pilaantunut maaperä, tutkimukset ja riskienhallinta. Pohjois-Karjalan ympäristökeskus. Viitattu 30.8.2015.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40415/SY_543.pdf?sequence=1

Pekkala J. ja Rajala P. 1999. Ampumaratakartoitus Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella. Multiprint. Vaasa.

Pirkanmaan liitto 2007. Pirkanmaan ampumaradat 2007. Viitattu 9.9.2015.
http://www.pirkanmaa.fi/files/files/maakuntakaavoitus/Pirkanmaan_1_maakuntakaava/Taustaselvitykset/Pdf/ampumarata.pdf

Poliisi 2015 a. Ampuma-aseluvat. Viitattu 26.8.2015.
https://www.poliisi.fi/luvat/ampuma_aseluvat

Poliisi 2015 b. Lupatilastot. Viitattu 27.8.2015.
https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/polii siwwwstructure/37853_Poliisi-fi_tilastot_12082015.pdf?0e84753498a4d288

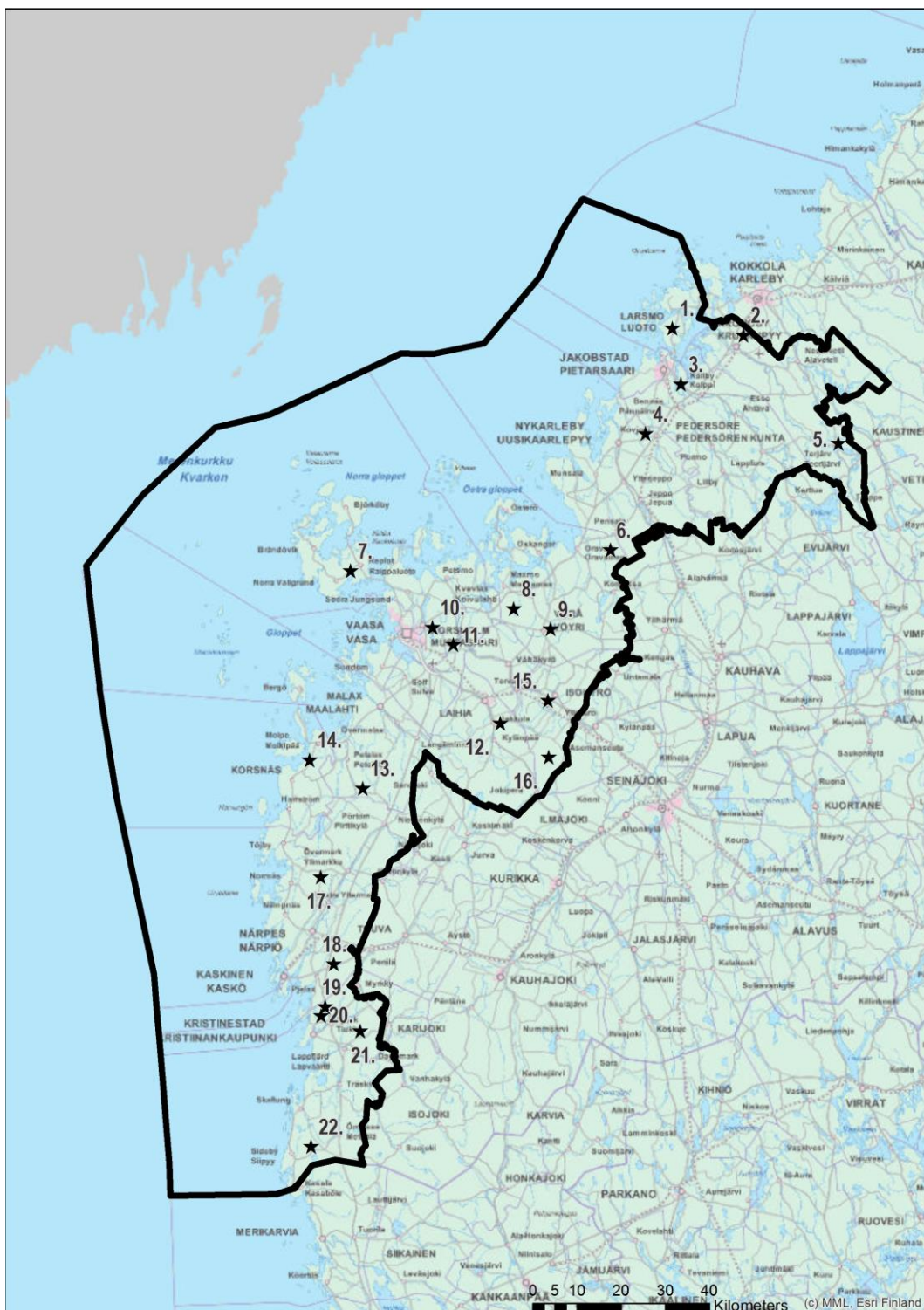
- Poliisi 2015 c. Palveluhinnasto. Viitattu 3.9.2015.
https://www.poliisi.fi/palvelut/palveluhinnasto_2015
- Puolustusvoimat 2015. Asevelvollisuus Suomessa. Viitattu 2.9.2015.
<http://www.puolustusvoimat.fi/>
- Rantanen K. 2012. Ammu ilman luoteja. Tiede-lehti. Viitattu 3.9.2015.
http://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/ammu_ilman_luoteja
- Reserviläisurheiluliitto 2015. Viitattu 2.9.2015. <http://www.resul.fi/>
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2014. Metsästys. Laatuseloste. Viitattu 23.8.2015. <http://www.rktl.fi/tilastot/aihealueet/metsastys/laatuseloste.html>
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2014. Tilastoja. Viitattu 23.8.2015.
http://www.rktl.fi/www/uploads/pdf/uudet%20julkaisut/Tilastot/rktl_tilastoja_6_2014_metsastys_web.pdf
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2013. Tilastot. Riistasaalis. Viitattu 3.9.2015 http://www.rktl.fi/www/uploads/Tilastot/riistasaalis_2009_2013.pdf
- Riistakeskus 2013. Turvallisen ampumaharrastuksen –opas. Viitattu 21.8.2015.
<http://riista.fi/wp-content/uploads/2013/03/Turvallisen-ampumaharrastuksen-opas.pdf>
- Riistakeskus 2014 a. Ampumakoe. Viitattu 20.9.2015.
<http://riista.fi/metsastys/palvelut-metsastajalle/ampumakoe/>
- Riistakeskus 2014 b. Aseet ja patruunat. Viitattu 21.8.2015.
<http://riista.fi/metsastys/ohjeita-metsastajalle/metsastystavat/aseet-ja-patruunat/>
- Riistakeskus 2014 c. Riistahallinto. Viitattu 2.9.2015.
<http://riista.fi/riistahallinto/riistanhoitoyhdistykset>
- Riistakeskus 2015. Metsästyskortteja lunastettiin viime vuoden malliin. Viitattu 3.9.2015. <http://riista.fi/metsastyskortteja-lunastettiin-viime-vuoden-malliin/>
- Tiehallinto 2006. Maantiet kaavoituksessa. Viitattu 27.8.2015.
<http://alk.tiehallinto.fi/thohje/pdf/2000018-v-06-maantiet-kaavoituksessa.pdf>
- Tilastokeskus 2015. Väestö. Viitattu 17.8.2015.
http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html
- Työ- ja elinkeinoministeriö 2013. Maakuntien suunnittelu. Viitattu 27.8.2015
https://www.tem.fi/alueiden_kehittaminen/kansallinen_alueiden_kehittaminen/maakuntien_suunnittelu
- Vnp 53/1997. Valtioneuvoston päätös ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 27.8.2015.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1997/19970053>

Waffenlager 2015. Kohdistaminen. Viitattu 28.8.2015.
http://www.waffenlager.net/WL/archive/scope_aim.html

Ympäristöministeriö 2012. Ampumaratojen ympäristölupa. Opas toiminnanharjoittajille sekä lupa- ja valvontaviranomaisille. Viitattu 20.8.2015
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38779/SY23_2012_Ampumaradan_ymparistolupa_web.pdf?sequence=1liitteet

LIITE 1.

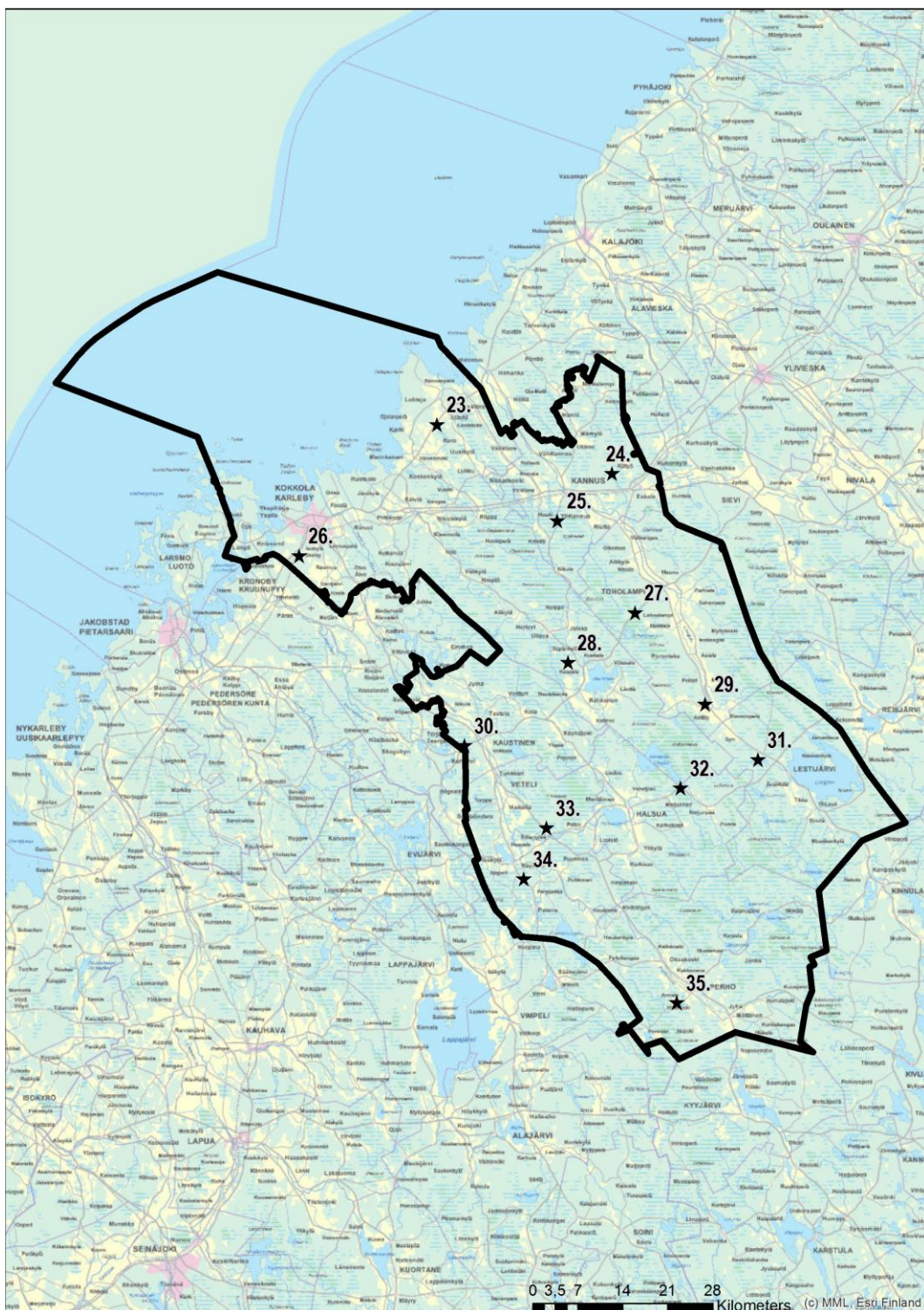
POHJANMAAN AMPUMARADAT

1. Luodon ampumahiihtokeskus
2. Kruunupyyn ampumarata
3. Spituholmenin ampumarata
4. Kovjoen ampumarata
5. Teerijärven ampumarata
6. Oravaisten ampumarata
7. Skärgårdin ampumarata
8. Kolstobbanin ampumarata
9. Miemoisbyn ampumarata
10. Kivijärven ampumarata
11. Veikkaalan ampumarata
12. Jakkulan ampumarata
13. Tallmossenin ampumarata
14. Waterloon ampumarata
15. Lapinmäen ampumarata
16. Orismalan ampumarata
17. Eidetin ampumarata
18. Bölen ampumarata
19. Tiukan ampumarata
20. Kristiinankaupungin ampumarata
21. Lapväärtin ampumarata
22. Siipyyn ampumarata

LIITE 2.

KESKI-POHJANMAAN AMPUMARADAT

23. Houraatin ampumarata
24. Hietakankaan ampumarata
25. Hietakankaan trap-rata
26. Vaasantien ampumarata
27. Toholammin ampumarata
28. Vähjärven ampumarata
29. Sykäräisten ampumarata
30. Kaustisen ampumarata
31. Lestijärven ampumarata
32. Pahkanharjun ampumarata
33. Sillanpään ampumarata
34. Räytingin ampumarata
35. Perhon ampumarata

36. Hautakankaan ampumarata
37. Reserviläisyhdistysten pistoolirata
38. Lappajärven ampumarata
39. Eon ampumarata
40. Ekohovin ampumarata
41. Hopiavuoren kiväärirata
42. Varuskunnan ampumarata
43. Vimpelin ampumarata
44. Sport Center Lakis
45. Kauhavan Erämiesten Pihlajamäen ampumarata
46. Järvirannan ampumaurheilukeskus
47. Kärkimäen ampumahiihtoalue
48. Isoluoman ampumarata
49. Järvipohjanmaan ampumarata
50. Ylistaron Alapään ms ry:n ampumarata
51. Impivaaran ampumarata
52. Ampumarata Kymppi
53. Laasalan ampumarata
54. Tervahaminan ampumarata
55. Jouppilanvuoren ampumahiihtorata
56. Nurmon Metsästysseura ry:n ampumarata
57. Jurvan ampumahiihtostadion
58. Seinäjoen Metsästysseura ry:n ampumarata
59. Kouran ampumarata
60. Ähtärinrannan ampumarata
61. Lintuharjun ampumarata
62. Kurikan Kiimanevan ampumarata
63. Töysän kirkonkylän ampumarata
64. Paskoonharjun ampumarata
65. Hakunin ampumahiihtostadion
66. Peräseinäjoen Metsästysseuran ampumarata
67. Kiuaskallion ampumarata
68. Tusanpuolen ampumarata
69. Mustikkavuoren ampumarata
70. Länsimajan ampumarata
71. Myllymäen ampumarata
72. Karijoen ampumarata
73. Sotkan metsästysampumarata
74. Sotkan ampumahiihtostadion
75. Itäisen ampumarata
76. Torakan ampumarata
77. Hyypän ampumahiihtoalue
78. Koskuen ampumahiihtoalue
79. Isojoen ampumarata

LIITE 4.

AMPUMARATAKORTTIEN SELITTEET

Ratakorteissa esiintyvien lyhenteiden merkitykset:

ms = metsästysseura

rhy = riistanhoitoyhdistys

MAS = metsästys- ja ampumaseura

Karttamerkintöjen selitteet:

Karttaselitteet:

★ Ampumaradat

 Pohjavesialue

 Natura 2000 -alueet

 Luonnonsuojelualueet

 Virkistysalueet

 Asemakaavoitetut alueet

